

REVISTA CULTULUI MOZAIC

APARE BILUNAR

Anul XXXVIII

Nr. 756

APRILIE (I) 1993

NISAN 5753

12 pagini 40 lei

ADMINISTRAȚIA : str. Sfânta Vineri nr. 9 telefon 615 50 90 REDACȚIA : București, str. Popa Rusu nr. 24 telefon 611 80 80

Urările președintelui Israelului CHAIM HERZOG

Eminenței Sale
Șef Rabin dr. Moshe Rosen
Președintele Federației Comunităților
Evreiești din România

Eminență,
Cu emoție și cu sentimente de mulțumire
am primit scrisoarea Domniei Voastre.

Dacă am fost învrednicit la cuvinte de
laudă minunate din partea unei distinse
personalități cum sunteți Dumneavoastră,
sint că strădaniile mele în decursul celor
zece ani ca președinte al Israelului nu au
fost zadarnice.

Părerile mele în ceea ce privește perso-
nalitatea, opera și realizările Domniei Voas-
tre le-am rostit cu ocazia evenimentului
special pe care l-am orânduit în Palatul
Președintelui. Doresc numai să repet aici că legătura și prietenia pe care mi
le-ați arătat în decursul acestor ani mi-au fost scumpe și m-au încurajat foarte
mult.

Din ncu vă mulțumesc și, prin intermediul Dvs., exprim obștii pe care
o păstoriți, comunitatea evreiască din România, cele mai bune ale mele urări.

CHAIM HERZOG

TEL-AVIV, 5 aprilie 1993
14 NISAN 5753

O scrisoare de la YITZHAK SHAMIR

EMINENȚEI SALE
Dr. MOSES ROSEN

Șef Rabin și Președinte al Federației
Comunităților Evreiești din România

Stimate domnule Șef Rabin și
Stimată doamnă,
Vă mulțumesc mult pentru binecuvântă-
rile calde la sărbătoarea de Pesah.

Eminența Voastră știe, desigur, cât de
mare e prețuirea ce i-o port pentru toate
marile înfăptuiri pe care le-a săvârșit în
folosul evreilor din România și al întregu-
lui popor evreu.

Niciodată nu-i voi uita pe evrei din Ro-
mânia și adâncă impresie ce au făcut asu-
pra mea opera, poziția și personalitatea E-
minenței Voastre.

Primiți, vă rog, amândoi, caldele și profundele mele binecuvântări pe-
tru sărbătoarea libertății noastre și vă urez multă sănătate, fericire și bucurie.

Vă stimez și vă iubesc.
Cu prietenie,
YITZHAK SHAMIR

FELICITĂRI

ROMÂNIA

Eminenței Sale

Domnului dr. MOSES ROSEN
Șef Rabinul Cultului Mozaic și
Președinte al Federației Comunităților
Evreiești din România

Cu ocazia sărbătorilor de Pesah, ziua eliberării națio-
nale a poporului evreu din robia faraonică, adresez Emi-
nenței Voastre și întregii populații evreiești din România
cordiale felicitări și urarea de a avea parte de tot ceea ce
este bun, frumos și drept, de tot ceea ce face ca viața să
merite a fi trăită.

Președintele

Folosesc și acest prilej spre a vă încredința că vom
asigura și în viitor deplina egalitate în drepturi și totala libertate religioasă
pentru toate confesiunile și minoritățile naționale și vom combate cu energie
orice ațâțare la ura interetnică sau interconfesională.

Cu aceste gânduri, vă dorim un Pesah fericit și vesel.

Ion Iliescu

PATRIARHIA ROMÂNĂ Eminenței Sale

Cabinetul Patriarhului

EMINENȚA VOASTRĂ,

Domnul Dumnezeuul nostru a rânduit să sărbătorim sfânta libertate la
date foarte apropiate și cu semnificații profunde, ca orice adevăr venit de la
Creatorul a toate.

Cu prilejul Pastelui, ne alăturăm în rugăciune către Dumnezeu, spre a
risipi din lume întunecul și a izbăvi omenirea de războaie și suferințe, așa
cum a înlăturat valurile Mării Roșii.

Vă îmbrățișez cu dragoste,
Patriarhul Pavel

ACADEMIA ROMÂNĂ
PREȘEDINTE

Eminenței Sale
Academician Dr. MOSES ROSEN
Șef Rabin al Cultului Mozaic
din România

Vă rog să primiți din partea Academiei Române
și a mea personală cele mai frumoase urări de bi-
ne, pentru Dumneavoastră și comunitatea Dum-
neavoastră, cu ocazia sărbătorii de Pesah, care
ne încurajează spre libertate, inclusiv spre liber-
tatea internă a gândirii, pe lângă cea a faptelor, ca-
re o respectă și pe a altora, prin reciprocitate.

Respectând sărbătoarea Dumneavoastră dedicată
libertății poporului evreu, ea ne bucură ca o sărbătoare a tuturor.

Mihai Drăgănescu

SECRETARIATUL DE STAT
PENTRU CULTE

Eminența Voastră,

Cu prilejul sărbătorilor de Pesah, Vă rog să primiți cele mai calde urări
de sănătate, fericire personală și alese împliniri în strădaniile pe care le de-
puneți în fruntea obștii evreiești din țara noastră.

Folosesc acest prilej pentru a Vă exprima mulțumiri pentru marea con-
tribuție a Eminenței Voastre la reînnoirea vieții moral-spirituale a societății
românești, pentru inițiativele Eminenței Voastre menite să participe esențial
la reconciliere și pace, la buna înțelegere între oameni, la eliminarea a tot
ceea ce ofensează grav demnitatea ființei noastre.

Permiteți-mi, Eminență, să Vă transmit alesele noastre sentimente de
prietenie și stimă și să Vă asigur de întreaga disponibilitate a Secretaria-
tului de Stat pentru Culte în realizarea a tot ceea ce întreprindeți cu de-
votament și generozitate.

Aceleași urări și pentru distinși colaboratori ai Eminenței Voastre și
pentru întreaga comunitate.

Cu deosebit respect,

SECRETAR DE STAT,
Prof. univ. dr. GHEORGHE VLĂDUȚESCU

Seder popular la Templul Coral

Întâlnire cu DAN MIZRAHY

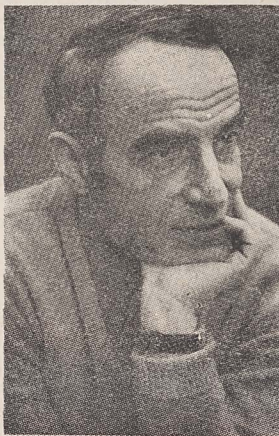
Luni 22 martie, am avut bucuria să particip la o foarte plăcută și interesantă întâlnire cu un vechi prieten al meu și al săliilor de concert — muzicianul Dan Mizrahy. La Sala Dalles — mai plină ca oricând — s-a desfășurat un interesant și revelator dialog, în fața unui auditoriu foarte avizat — printre care mulți valoroși slujitori ai muzicii: pianisti, violoniști, compozitori, cântăreți, dirijori și alți mulți iubitori ai artei sunetelor, cunosători ai măiestriei interpretative a pianistului invitat.

Sub bagheta întrebărilor, folosită abil și cu multă măiestrie de cunoscutul muzicolog Petre Codreanu, domnia sa fiind moderatorul întregului program, Dan Mizrahy s-a lăsat condus și obligat a răspunde la întrebările experimentatului și valorosului muzicolog. Și astfel... clipă de clipă... timp de câteva ore, Dan Mizrahy a răspuns cu plăcere, reușind să ne cucerească și de data aceasta, printr-o deosebit de sinceră și caldă redare a activității sale, desfășurând în fața noastră o adevărată confesiune a întregii sale vieți — o viață dăruită muncii pentru realizarea unui ideal închinat acestei regine dintre arte care este MUZICA.

Ca pianist interpret, Dan Mizrahy este cunoscut în întreaga țară și peste hotare — totalizând sute de concerte —, cântând de preferință Bach și Beethoven, și, mai ales, Gershwin, prin interpretarea celor patru lucrări ale acestuia: „Rhapsody in Blue”, „Concert in Fa”, „Rapsodia a II-a” și „I got rhythm”, separat, sau în celebrele sale „Integrale Gershwin”.

Deși peste viața lui Dan Mizrahy s-au abătut momente grele, ani de suferință, fiind privat de libertate un număr de ani, iar după eliberare fiind interzisă apariția sa în public, totuși, acest slujitor al muzicii nu a renunțat la idealul său, nu a capitulat, ci a reluat cu tenacitate studiile și a revenit pe podiumul de concert în anul 1954, când a interpretat Concertul în fa minor de Bach, sub bagheta dirijorului Sergiu Comissiona, primul care atunci a avut inițiativa să-l readucă în fața publicului, fapt apreciat la vremea respectivă în lumea muzicală — gest pentru care, atunci și astăzi și întotdeauna, pianistul Dan Mizrahy rămâne recunoscut dirijorului Sergiu Comissiona, considerându-l un om deosebit și un adevărat prieten.

După acest moment, a fost tot mai mult solicitat să con-

Dan Mizrahy

certeze și a fost aplaudat cu entuziasm de fiecare dată.

Dar, în afara artei interpretative, am aflat, în acea după-amiază, că pianistul Dan Mizrahy și-a dăruit mare parte a vieții sale muncii didactice. A funcționat ca profesor de pian la prima Școală medie de muzică înființată la București — actualul liceu „Dinu Lipatti”, și, mai târziu, la Școala populară de artă.

În desfășurarea programului acestei după-amieze, a fost păstrat momentul când trei dintre foștii și actualii elevi (ing. Vasile Chiriță, studenta Rodica Aura Cătea și Puiu Pascu) au ținut să ofere un omagiu profesorului lor, cu prilejul acestei întâlniri, cântând lucrări studiate împreună. Fostul elev Puiu Pascu, acum cunoscut pianist consacrat muzicii de jazz, a interpretat compoziția lui Dan Mizrahy intitulată „Noptilor”, pe text de Alexandru Mandy, improvizând în continuare în stil de jazz.

Au urmat noi dezvăluiri din

care l-am descoperit pe compozitorul Dan Mizrahy. Pătruns de poezia muzicii și inspirat de muzica poeziei unor consacrați poeți, Mariana Dumitrescu, Tania Lovinescu și alții, Dan Mizrahy a început să scrie, să compună, revărsând din plinul sufletului său lucrări — de preferință pentru voce și pian. Dintre toate menționez un ciclu de liederuri pe versuri de Mariana Dumitrescu, apoi romane și numeroase „Cântece pentru suflă”, cum ni le-a prezentat el. În acea după-amiază, am avut plăcerea să ascultăm câteva din creațiile sale, interpretate de soliști remarcabili ai genului, a companiați la pian de compozitor.

Iată, deci, că Dan Mizrahy ne-a cucerit și prin compozițiile sale. Toate lucrările ascultate ne-au încântat prin frumusețea lor melodică, prin naturalitatea firească începând de la liniile melodice cu imaginile poetice sugerate de versuri, totul demonstrând știință și sensibilitate.

Ne vom aminti întotdeauna cu plăcere această „întâlnire cu Dan Mizrahy”.

Mulțumim Fundației „Constantin Silvestri” și conducătorului acesteia — pianistul și dirijorul Iosif Ion Prunner —, pentru prilejul pe care l-a oferit publicului bucureștean de a se întâlni cu muzicianul Dan Mizrahy la Sala Dalles, unde am trăit cu toții o după-amiază revelatoare și emoționantă. De data aceasta, l-am cunoscut și l-am înțeles mai altfel, mai profund decât oricând pe Dan Mizrahy, povestindu-ne degajat și simplu, cu glasul vibrând de emoția amintirilor, câteva din momentele vieții și activității sale de pianist, pedagog, compozitor.

Felicităm încă o dată Fundația „Constantin Silvestri”, al cărei președinte de onoare este celebrul dirijor Sergiu Comissiona, pentru întreaga ei activitate și pentru inspirata organizare a acestei întâlniri.

Retrăind după-amiaza învăluită în aburul amintirilor unei vieți întregi, nu pot să nu-i mulțumesc lui Dan Mizrahy pentru tot ce ne-a dăruit și să-l doresc viață lungă, sănătate și multe succese.

F. AVRĂDESCU

Pianist, pedagog și compozitor

Fundația „Constantin Silvestri”, împreună cu Universitatea cultural-științifică București, a organizat, luni 22 martie, un reușit portret al muzicianului Dan Mizrahy; în tripla sa ipostază: pianist, pedagog și compozitor. Dan Mizrahy are studii sistematice și temeinice în arta pianistică (este discipol al Aureliei Cionca în țară și al lui Alfred Schröder în Israel — unde a trăit anii războiului mondial) și în cea teoretică și componistică (în principal cu Mihail Jora).

Spre sfârșitul anilor '40, activitatea lui concertistică a fost dublată de cea pedagogică. De atunci, cu excepția doar a câtorva ani petrecuți în nedreapță și neînțeleasă rezoluție, a apărut în concerte în țară și străinătate, cu un repertoriu variat. Dan Mizrahy are renumele — îndreptățit — de promotor al creației lui Gershwin, atât la noi, cât și în turneele de peste hotare. În interesantele și detaliatele sale relații de la Sala Dalles, am reținut că a apărut de zeci de ori în integrale concertante Gershwin, că unele dintre lucrările acestuia, cum ar fi „Rhapsody in Blue”, au răsunat sub degetele sale de aproape două sute de ori. Este performanța care a dus la etichetarea restrictivă și nu tocmai conformă cu adevărul: dacă spui Gershwin, spui Mizrahy și invers. Este bine să se știe că pianistul cântă și Bach și Mozart și Beethoven și Brahms și atâția alți compozitori.

Dintre considerațiile artistului în dialog cu semnatarii acestor rânduri, merită a fi subliniate cele privitoare la condiția artistului amator — acestea plecând de la faptul că d-sa a fost ani mulți profesor și șeful

catedrei de instrumente clasice la Școala populară de artă din București. Diferența dintre amator și profesionist ar fi aceea că cel de-al doilea își câștigă existența din practicarea muzicii. S-a făcut astfel trecerea către relevarea activității pedagogice, ale cărei rezultate au condus la însușirea tehnică și înțelegerea artistică într-o abordare literaturii pianistice de către amatori, dar și la orientarea spre profesionalism. Au exemplificat cu însuflețire foști elevi ai săi — inginerul Vasile Chiriță, cunoscutul interpret de jazz Puiu Pascu, studenta la Academia de Muzică Rodica Aura Cătea.

Au răsunat apoi lucrări ale compozitorului Dan Mizrahy, autor îndrăgit de muzică aproape exclusiv vocală. Această aplicare spre genurile vocale se datorează importanței pe care compozitorul o acordă ideilor exprimate poetic. Și în acest domeniu există o compartimentare. Dan Mizrahy a scris muzică pentru piese de teatru (tradițional sau radiofonice), liederuri — grupate în cicluri sau răsfețe, multe pe versurile poetei Mariana Dumitrescu, poetă prețuită și de ma-

estrul Mihail Jora, care a scris, între altele, cântecul „Chiot”, text pe care Mizrahy l-a utilizat în genul muzicii ușoare. Deci este autor și de muzică ușoară. Dar și de piese corale. Succese răsunătoare a obținut muzicianul în genul romanței (în 7 rânduri premiat la concursul special de creație). Din piesele interpretate cu acest prilej, având la pian pe Dan Mizrahy însuși, am admirat darul și harul melodic, personalitatea armonică, factura modernă atât a liederurilor (cântate de soprana Mariana Colpos), cât și a romanțelor (nu toate sunt tocmai așa, în sens tradițional; multe trec granița înspre lied), cântate cu aleasă simțire și distincție stilistică de Dan Iordăchescu, Simina Ivan, Florin Diaconescu, Gabriela Drăgușin, Valentin Teodorian, Cecilia Mizrahy (pe bandă, ea și „Chiot”, acesta cu vocea neuitatei Doinei Badea). În încheiere, am auzit un „Vals de concert”, cântat de corul „Voces primaverale”, condus de Claudiu Negulescu.

A fost un portret muzical Dan Mizrahy lăsat publicului, mai numeros și în rândul căruia am remarcat mulți muzicieni de marcă din toate genurile, a asistat, nu așa cum se spune curent, cu „interes”, ci cu veritabilă înscăntare. Cuvenită pe de-a-ntregul acestui suflă mare care este Dan Mizrahy.

PETRE CODREANU

KAFKA

Moartea lui Franz Kafka, la 3 iunie 1924, a trecut neobservată în lumea literelor. Singura mărturie a fost un articol al Milenei, publicat într-un ziar praguez. Dar, la nici un an de la dispariția lui, prietenul său, Max Brod, publica „Procesul”, inserind astfel în posteritate numele lui Kafka. Fiecare știa că, procedând astfel, Brod încălcă voința autorului. „Procesul” n-a fost însă decât primul pas, căci în curând fură publicate toate operele lui Kafka, inclusiv jurnalul cel mai intim și mai secret, căci Max Brod a preferat literatura pietății. Dar cine se mai gândește azi să redevină acest proces? Lucrările lui Kafka sunt publicate în lume, unele dintre ele fiind ecranizate sau transpuse pe scenă. Iar nenumărați scriitori, critici și istorici literari i-au consacrat studii, interpretările înmulțindu-se aproape în exces. Totuși, o biografie de ansamblu lipsește până azi. Ea ne este dăruită acum de scriitorul francez Claude David, în ampla sa lucrare „Kafka”, apărută de curând la editura pariziană Fayard. Într-adevăr, nimeni nu era mai calificat să o facă decât acest scriitor, editorul și comentatorul „Operele complete” ale lui Kafka, inclusiv al „Scrișorilor către Milena” și al studiului „Teme și probleme”. Viața lui Kafka, alcătuită din frustrări și angoase, părea, la prima vedere, goală. Dar Claude David, urmărind-o de a-

F. KAFKA

proape, ne dezvăluie în cartea sa că puține vieți sunt mai românești și, în nenorocirea lor, mai umane. O incurabilă nevroză este întreținută tot timpul de această ascuțită inteligență și exigentă conștiință. Opera, care a marcat cel mai mult epoca noastră, apare aici strâns legată de rădăcinile care îi asigură subzistența, Claude David având meritul de a fi descoperit noi laturi ale vieții lui Kafka; ele îi explică, în mare măsură, opera.

PAUL B. MARIAN

BORIS MARIAN MEHR

BAAL ŞEM TOV

Baal Şem Tov, cântec și dans, târguri rotunde, rugăciune de seară, pogromuri. Secolul douăzeci, „Săpați-vă groapa”, bătrâni împuşcați lângă Bug. „Lumânări, amintiți-vă de cei uciși fără vină”. Baal Şem Tov, strămoșul meu vesel, înțelept, iubitor.

DATORIE

Eram sclavi în Egipt, era nevoie de Moșe, de Aaron. Astfel am trecut Marca Roșie, astfel s-a iscat izvorul din stâncă, astfel a fost învins Amalek, astfel a fost izgonit vițelul de aur, iar cei doisprezece trimiși în Canaan au găsit viața de viață mai grea decât omul și laptele, miera curgând împreună în Țara dăruită, Doamne, de Tine. Era nevoie de Moșe, de Aaron, de Ioșua. Și azi? Azi avem nevoie de Ieșua.

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

A vorbi și limba celorlalți

SHULAMIT KATZNELSON — CANDIDATA
LA PREMIUL NOBEL

De mai bine de 40 de ani, la școala pentru limbi străine de pe lângă Ulpantul „Akiva”, arabii învață limba ebraică, iar evreii limba arabă. Școala se bucură de o apreciere favorabilă, datorită eforturilor depuse pentru mai bună înțelegere între arabi și evrei, iar acum, și pe plan internațional, prin desemnarea lui Shulamit Katznelson, întemeietorea și directoarea școlii, drept candidată la Premiul Nobel.

Doamna Katznelson trece, cu modestie, activitățile ei pe ultimul plan. „Întem, poate, naivi că abordăm problemele acestei regiuni într-un mod atât de hotărât”, consideră ea. „Totuși, Ulpantul „Akiva” a creat un fundament solid pe care poate fi edificată pacea”.

Shulamit Katznelson a sosit în Israel, copil fiind, în 1920 și a înființat în 1951 ulpanul ei (ulpan în ebraică înseamnă școală de instruire în domeniul lingvistic); peste 63.000 de studenți l-au frecventat până acum. Dintre aceștia, mulți au devenit personalități de seamă atât în comunități israeliene, cât și în comunități arabe. Școala se află într-un fost complex hotelier din stațiunea balneară Natania, de pe litoralul Mării Mediterane. Shulamit Katznelson este convinsă că rezultatele, după frecventarea Ulpantului „Akiva”, nu pot fi decât pozitive. „La noi domnește o atmosferă de toleranță și mulți dintre evreii și arabii care se întâlnesc aici în timpul perioadei de școlarizare rămân și după aceea în contact”. Filozofia Ulpantului „Akiva” se bazează pe principiul că limba este, fără îndoială, legată de cultură. În cele

cinci lecții zilnice, în limba ebraică, sunt predinate iudaismul, istoria evreilor și a Israelului. La fel se procedează în limba arabă: zilnic, o oră despre bazele islamismului, despre istoria poporului arab și se vizitează unele sate arabești.

Toate activitățile Ulpantului „Akiva” sunt efectuate pe baza unei înțelegeri reciproce. Există două programe ale ulpanului — unul în orașul Gaza, celălalt în Kahn Younis. Seminarul despre mari gânditori evrei sunt frecventate de evrei laici, ca și de evrei ultraortodocși, de episcopi și alți conducători religioși. De câțiva ani, Ulpantul „Akiva” organizează și cursuri serale pentru învățarea limbii ebraice pentru cei veniți din fosta Uniune Sovietică, stabiliți la Natania.

Finanțarea este asigurată de sponsori privați, donații și taxe pentru curs.

Unii dintre studenții arabi ai Ulpantului vin de mai mulți ani din Egipt, iar visul cel mai frumos al doamnei Shulamit Katznelson este nu să obțină Premiul Nobel, ci ca în viitorul apropiat să învețe împreună limba ebraică și studenții sirieni și iordanieni.

■ SHULAMIT KATZNELSON, candidată la Premiul Nobel

Centrul francez de documentare evreiască

În cursul lunii februarie a.c., s-a redeschis, la Paris, Centrul francez de documentare evreiască contemporană, care fusese închis timp de doi ani. Centrul a fost renovat și mărit, datorită sprijinului acordat de primăria Parisului, putând primi acum ziaristi, istorici și cercetători care doresc să consulte importantul fond al documentelor adunate de peste o jumătate de secol. Într-adevăr, chiar în timpul ocupației naziste, oameni curajoși au început să strângă dovezi ale crimelor săvârșite împotriva evreilor din Franța

și din întreg vestul Europei. Încă din 1943, Isaac Schneersohn și-a dat seama de importanța străngerii măturilor și documentelor și a reunit la Grenoble, aflat pe atunci sub ocupație italiană, un număr important al organizațiilor clandestine evreiești, creând acest Centrul. După eliberarea Parisului, Centrul a reunit pe cei care au supraviețuit, regupând prețioasele documente de care dispuneau. Ei și-au continuat cercetările, îndeosebi în arhivele administrației germane din Franța, făcând din Centrul lor depozitar oficial a tot ce au putut descoperi, documentele fiind folosite de justiția internațională în procesul de la Nürnberg al criminalilor de război nazisti și îndeosebi în acelea ale lui Eichmann și Klaus Barbie. Centrul deține cel mai mare fond european de arhivă despre „soluția finală” (peste 600.000 de documente), ca și o vastă bibliotecă. Loc de studiu, el adăpostește, totodată, după renovare, expoziții înfățișând vizitatorilor, dintre care cei mai mulți sunt școlari, ce a însemnat soarta evreilor în timpul nazismului, rezistența care i-a opus, ajutorul primit din partea unor numeroși francezi, cinstiți azi de Statul Israel cu titlul de „Drept ai popoarelor”.

PAUL B. MARIAN

Un oaspete nedorit

Nu de mult, a avut loc la München un eveniment trecut cu totul neobservat de opinia publică, ceea ce dă de gândit. Conducătorul așa-zisului Partid Liberal Democrat din Rusia, de orientare naționalist-șovină, Vladimir Jirinovski, a făcut o vizită tovarășilor săi de ideii, extremiști xenofobi germani și președintelui partidului lor Gerhard Frey, fiind sărbătorit de amfitrioni.

Faptul că Jirinovski este primit cu entuziasm la München de tovarăși de idei nu este de mirare. El devine însă șocant dacă-l raportăm la afirmațiile sale anterioare referitoare la problema germană. În legătură cu aceasta, el a făcut la München o cotitură subită, semnând largă sa disponibilitate în problema Prusiei Orientale.

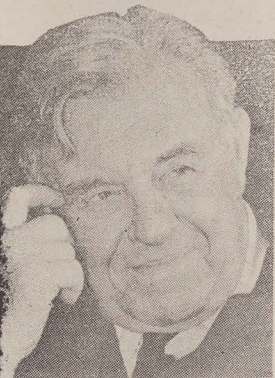
Scandalos în acest eveniment este altceva. În calitate de cetățean rus, Jirinovski avea nevoie, pentru intrarea în Germania, de o viză: ambasada germană o putea refuza. În cazul unor cetățeni străini indezirabili din punct de vedere politic, acest lucru s-a și întâmplat. La Jirinovski lucrurile au mers mai ușor cu obținerea vizei. De ce nu i s-a refuzat viza? Date fiind actualele condiții politice din Germania, nu-ți poți îngădui, realmente, o nepăsare oarbă față de extremiștii de dreapta. O asemenea contribuție la colaborarea internațională a partidelor extremiste nu este tocmai un sprijin pentru dezvoltarea democrației, încă șubrede, din Rusia.

În măsura în care autoritățile germane erau în stare să împiedice această călătorie — și erau —, poartă și ele răspunderea pentru consecințele ei politice. Sensul obligativității vizei poate consta numai în aceea că străinilor indezirabili, pentru că au comis crime sau alte delict, li se poate refuza intrarea în țară. Ce rost mai are însă condiția vizei dacă „politicieni” ca Jirinovski se pot strecura prin această plasă? Mai rămâne eventualitatea că funcționarii care au acordat viza nu știau despre cine era vorba în cazul Jirinovski. Atunci trebuie spus că ei nu-și cunosc datoria. Dar așa să fie?

(După „Allgemein“)

Pentru crearea secției austriece a lui „Jerusalem Foundation“

Primarul Ierusalimului, Teddy Kollek, a făcut o vizită la Viena pentru înființarea unei secții a lui „Jerusalem Foundation” în Austria. Politicianul, azi în vârstă de 81 de ani, a realizat fundația în 1967, după războiul de șase zile, pentru a finanța reconstrucția culturală, socială și economică a orașului reunificat.

■ TEDDY KOLLEK

lingi) pentru renovarea gimnaziului „Rechavia”. Orașul Viena a donat tot atât pentru construcția unei instituții destinate formării profesorilor arabi și, în plus, a finanțat o grădiniță de copii. Prin crearea unei secții austriece a acestei fundații, Kollek își asigură fonduri, înainte de toate, din donații particulare. După încheierea reparațiilor generale a gimnaziului „Rechavia”, la sfârșitul anului 1994, școala se va numi gimnaziul „Zwi Perez Chajes” și va deveni o școală soră a gimnaziului evreiesc, tot de la Viena, existent astăzi.

Un alt proiect vizază schimbul de experți școlari israelieni și austrieci și participarea Austriei la Festivalul Ierusalim, în mai, anul acesta. La acest festival, Austria va fi reprezentată

tă de numeroase turnee artistice, ca de exemplu, Burgtheater — cu „Ritter, Dene, Voss”, Opera de Stat — cu „Flautul fermecat”, Volksoper, concerte ale Filarmonicii din Viena, reprezentații ale Filarmonicii Serapion, Vienna Art Orchestra, Wiener Singverein. Va fi organizată și o vizită a cancelarului federal Vranitzky. „Aceste proiecte sunt foarte importante pentru noi și suntem recunoscători că Austria inițiază atâtea acțiuni în Israel”, a declarat primarul Teddy Kollek.

Într-o convorbire cu ziaristi, Kollek a schițat scopurile principale ale organizației „Jerusalem Foundation”, subliniind că orașul Ierusalim poartă răspunderea pentru moștenirea culturală a religiilor universale. Contribuțiile străinătății la păstrarea acestor bunuri culturale au fost utile tuturor vizitatorilor. Numai pentru a asana „Via Dolorosa”, din centrul orașului, au fost necesare 10 milioane de dolari.

NĂUT ISRAELIAN

În zone întinse ale Africii de Nord, ale Orientului Apropiat, Indiei și Asiei Centrale, năutul este un aliment principal. Prin dezvoltarea noilor soiuri, cercetătorii israelieni au reușit să crească randamentul acestei plante până la de cinci ori.

Dr. Baruch Retig, șeful secției pentru producția legumelor din cadrul cercetărilor „Organizații pentru cercetări agricole”, susține că hotărâtoare a fost realizarea unui soi imun față de boli. „Năutul este primejdios, în special, prin pustitoarea ciupercă Ascochyta. Această boală poate nimici cea mai mare parte a unei recolte, dacă nu se utilizează anumite chimicale, care sunt însă nocive mediului înconjurător. Noile

soiuri îi scutesc pe fermieri de cheltuieli și împiedică poluarea mediului”.

În Israel și în țările arabe învecinate, năutul este consumat mai ales sub formă de „hummus”. Dar și în Turcia, în Iran și în India, acest rod al câmpului, bogat în proteine, este un aliment principal. Năutul muiat poate fi fiert și consumat întreg. De obicei însă, este măcinat și consumat fie ca pastă („hummus”), fie prăjit, la prepararea deliciului „falafel”.

În prezent, Israelul trebuie să importe din Turcia pentru o parte din consumul propriu. Dar, prin noile evoluții, în câmpul lui Israelul va deveni exportator de năut. Mai departe, aceasta va putea ajuta la rezolvarea problemei alimentației în țările în curs de dezvoltare.

Cultura evreilor kurzi

Scritura germano-israeliană Lea Fleischmann susține că, în ultimii ani, s-a scris relativ mult despre viața evreilor vestici est-europeni. Abia acum, la a doua generație a israelienilor de origine sefardă, născuți în Israel, se bucură de un interes crescând cultura, obiceiurile și cântecele evreilor orientali.

Locuind ea însăși, din 1979, în Israel și trăind mai mulți ani în cartierul Nahlaoth, din Ierusalim, impregnat de orientalism, Lea Fleischmann a venit în contact cu evreii kurzi din Irak, apoi a început să cerceteze fondul lor istoric și cultural pentru un fel de saga, despre drumul vieții unei familii din Kurdistan spre Israel. Este povestit destul de postăvarului instărit Esra Baslo și al neamului lui. Fiul său Noah, născut pe la câmpăna veacurilor, în Irak — pe atunci încă parte a Imperiului otoman —, vine în tărâmul stat Israel, unde autoritatea lui familială nu mai contează la fel. În locul societății de tip patriarhalului aici domnește principiul egalității în drepturi. Și fiicele merg la școală, la militare și învață o meserie.

Cauza istorică a evadării în masă a evreilor irakieni, la începutul anilor '50, în cadrul unei

operațiuni cu numele de cod „Ali Baba”, a constituit-o întărirea mișcării naționale arabe după dispariția Imperiului otoman, în 1918. Masiva persecutare a tuturor celorlalți minorități, începând de la mijlocul anilor '30 și după întemeierea Statului Israel, a reprezentat o amenințare la adresa existenței evreilor irakieni, una dintre cele mai vechi și mai mari comunități din Diaspora. Lea Fleischmann povestește despre traiul micilor țărani și țesători, postări și meseriași evrei, despre viața de familie, obiceiurile de nuntă, circumcizie etc. Povestirea se desășoară vioi și instructiv, ca a unui rapsoed.

Exodul spre Israel — încă din anii '20 o mică organizație a mișcării sioniste se străduia să răspândească și la Bagdad vizitarea lui Theodor Herzl — probabil că a declanșat un răsturnare culturală, mai întâi pentru fiecare, indiferent din ce țară vine”, susține Lea Fleischmann: „câci fiecare întâlnește ceva cum nu își imaginase înainte”. În Israel ar trebui să se simtă bine într-o societate culturală, dorința de identitate, apartenență, legată în parte cu sentimente religioase, adună la un loc.

Uciderea copiilor din Kielce și neonaziștii din Caracas

Printr-o coincidență, în timp ce la Caracas grupul neonazist anunța marșul său (meizbutit) în Piața Altamira, într-un parc situat între Tel-Aviv și Yaffo, în prezența primarului acestor orașe, domnul Shlomo Lahat și a Rabinului Șef, domnul Israel Meir Lau, se dezvela o placă comemorativă în memoria celor 45 de copii uciși de naziști în orașul Kielce, din Polonia, la 23 mai 1943.

Trebuie menționat că, înaintea celui de-al doilea război mondial, la Kielce trăiau 22.000 de evrei, dintre care nu mai sunt azi nici măcar o sută de supraviețuitori. Toți ceilalți au fost asasiinați de naziști. În mai 1942, se mai găsea doar un mic grup, destinat muncilor forțate. Ceea ce îi deranja pe naziști erau acești ultimi 45 de copii, dintre cei 7.000 care fuseseră deja executați.

Și iată, în fața numerosului grup de persoane care asista la această solemnă ceremonie a dezvelirii plăcii comemorative, o supraviețuitoare a acelor timpuri readucându-ne în trecut. Ea este una dintre mamele care fuseseră forțate să-și predea fetei, pentru a fi ucisă! Cuvintele par a fi rupte din propria ei ființă, în timp ce relatează dantescul eveniment, diabolicul asasinat al copiilor din Kielce: „Fiecare părinte trebuia să-și predea copilul, călăilor. Copiii, împinsi cu lovituri de pat de puscă, au fost strâși în curtea cimitirului. La un moment dat, o adolescentă de 14 ani strigă: «Priviți-mă, sunt puternică și mare, pot munci!» Strigătu ei nu i-a folosit; dimpotrivă, i-a grăbit sfârșitul. Copiii, fără a scoate vreun țipăt, se supuneau. Însă, în încercarea lor de a se salva, se ascundeau după lespezi funerare. Zădărnica lor intenție îi distra pe asasini, ale căror puști scuipau gloanțe ucigăse. În fața privirilor îngrozite ale părinților lor, nevinovații copii continuau să cadă, unul câte unul, până ce și ultimul se prăbuși».

Glasul interlocutoarei noastre se stinge, apoi, după un mare efort, continuă: „Au ucis-o și pe micuța mea cu cărlionți aurii și cu o privire limpede și angelică. Apoi, toate cadavrele copiilor au fost aruncate într-o groapă comună. A scăpat, ca prin minune, un singur copil. Tatăl acestuia a avut curajul de a-și ascunde micuțul de cinci ani într-un sac cu carotof pe care-l purta pe umeri».

Relatarea Sarei ne-a împietrit și sufletul ne-a fost zguduit cu putere. Mulți dintre cei care asistasă la ceremonie erau supraviețuitori ai Holocaustului și, printre lacrimi, s-au văzut înconjurări de fantasmă trecutului. Și eu, împreună cu alții, ne-am întrebat: până când vom fi nevoiți să ne reamintim de toate acestea? Unde se află limita dintre uitare și autoimpunerea durerii, retrăind fapte întâmplate în urmă cu cinci decenii?

Răspunsul la această tăcută întrebare a sosit din Caracas, unde bestia răului caută să ridice iar capul. Chiar aici, în mijlocul nostru, balaurul nazismului își arată chipul. Aici, în Venezuela, unde noi ne simțeam la adăpost de primejdie. În această Lume Nouă, despre care credeam că nu este infestată de urile din bătrâna Europă, Omagiul poporului venezuelean, care, prin spiritul lui mareț, îl acceptă pe om așa cum este, fără să-i pese de credința și de culoarea pielii lui. Admirăm firescul cu care se amestecă în mozaicul etnic original diferitele culturi și cum acest minunat crezcut dă loc pluralității culturale, caracteristice poporului venezuelean.

DECESE

În cimitirele Comunității Evreilor din București, au fost înhumati, în perioada 1—31 martie 1993, următorii:

Ștefănescu Hana (87 de ani), str. Topolovăț 11; Alterescu Isidor (86), str. Camil Ressu 72; Gukman Bernard (91), str. Ienăchiță Văcărescu 46; Weiner Solomon Iacob (97), str. Sfintii Apostoli 37; Steinberg Mary (85), Calea Moșilor 124; Peretz Moise Ițic (81), str. Vulturii 46; Schwartz Hana (78), str. Aurel Vlaicu 48; Rudich Iacob (86), Schwartz Dvoira (88), Lupovici Nety (82), Bernstein Iosif (67), Ițic Rasela (68), Gruiș Isaac (79), Misrahi Rafael (89), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Avram Freida (92), str. Vigoniei; Aron Mlu (66), str. Aurel Vlaicu 48; Boccar Sura (68), str. Tudor Arghezi 24; Avramescu Debora (82), Bd. Republicii 65; Lessen Paul (88), Calea Victoriei 95; Iosub Viorica Hana (74), Șos. Ștefan cel Mare 5; Broida Sana (92), Bd. 1848 6; Fuhrman Bela (86), Cămin „Martin Băluș”, Scherzer Rebeca (85), str. Alecu Constantinescu 7.

Klara Ostfeld

Ce caută în mijlocul nostru mișcarea nazistă, care predică „purificarea rasială”, „rasa superioară”? Cine dintre venezueleni poate face această selecție? Și cum este posibil ca un ziar ca „Diario de Caracas” să publice un interviu cu liderii grupului neonazist, dedicând o pagină întreagă cu fotografii de indivizi ce arborează zvastici, păr vopsit blond și gesturi și postură de asasini naziști?

Răspunsul la aceasta nu este altul decât: NU UITA!

ATĂTĂ TIMP CÂT MAI EXISTĂ SUPRAVIEȚUITORII AI HOLOCAUSTULUI, ESTE DE DATORIA NOASTRĂ DE A REAMINTI TRECUTUL, DE A AVERTIZA NOILE GENERAȚII DESPRE IMINENTUL PERICOL AL RENASTERII NAZISMULUI. Tinerii noștri trebuie să fie mereu vigilenți, pentru ca monstruozițiile de felul celor săvârșite împotriva copiilor din Kielce să nu se mai repete.

Parcul Kielce a fost realizat de către dl Stanley Steyer și familia sa. Steyer, originar din Kielce, este un distins membru al Comunității noastre, iar sensibilitatea sa, plină de umanism, i-a îmboldit să eternizeze, în Israel, într-un parc, numele celor 45 de copii martiri. Schimbarea ciclică a naturii, cu eterna sa renaștere, se va însărcina să perpetueze memoria copiilor din Kielce, a căror viață a fost brutal întreruptă de către naziști.

În clipa inaugurării, fiica acestui mare om de bine, Lala Steyer, într-o emoționantă alocuțiune, a spus: „Frumosul Parc Kielce din Israel (situat într-un cartier al cărui locuitori sunt oameni cu venituri modeste) va oferi copiilor din împrejurimi un loc de odihnă, distracție și bucurie. Un lucru foarte firesc pentru vârsta lor, bucurie care copiilor din Kielce le-a fost răpătit».

KLARA OSTFELD

Gina — soție, cu întreaga familie, comemorăm 11 ani de la moartea dragului nostru, profesor ARON IACOB.

Comemorăm și pe dragii noștri ROSE și farmacist HERESCU MAURICIU. Pios omagiu, duioase amintiri.

Cu durere ne despărțim de dragul nostru, avocat HERESCU EMIL, decedat la doi ani după moartea soției sale, HERESCU ROZICA.

Păstrăm ca o sfântă amintire omenița și bunătatea lor.

Pios omagiu. Familia, prietenii.

Fraier Elias — fiu și familia anunță, cu lacrimi și aceeași nemărginită durere și tristețe, împlinirea, la 25 Iar, a 10 ani de la decesul dragii lor FRAIER HAI.

Binecuvântată fie-i amintirea în veci!

FĂRĂDELEGILE NU RĂMÂN NEPEDEPSITE

UNGARIA

ARESTAREA UNUI CONDUCĂTOR
DE EXTREMĂ DREAPTĂ

László Romhányi, șef al extremei drepte din Ungaria, „Führer” al „Uniunii Naționale a Ungurilor” și al „Reuniunii creștin-naționale”, ca și redactor-șef al revistei „Szent Korona” („Sfânta Coroană”), împotriva căreia de scurt timp a fost declanșată o acțiune pentru pedepsirea delictului de ațitare antisemită — a fost arestat, împreună cu patru dintre adepții lui, pentru „lovitura cauzatoare de moarte aplicată cu extremă cruzime” și pus sub acuzare. Lui Romhányi i se pune în sarcină ațitarea la o asemenea lovitură.

Romhányi a fost, din 1987, arendaș al Teatrului iurtelor de la Budapesta, în care, înainte de schimbarea sistemului, au avut loc citeva manifestări ale opoziției. Teatrul iurtelor, care nu prea este utilizat ca teatru, adăpostește, în afara organizațiilor citate, și „Partidul legitimist ungar”. Romhányi a încercat, în ultima vreme, să infuzeze o platformă „națională” de extremă dreaptă a tuturor par-

tidelor care la ultimele alegeri nu au obținut un minimum de voturi și de aceea nu sînt reprezentate în Parlament.

La ordinul lui Romhányi, un tânăr șomer de 32 de ani a fost torturat zile întregi în pivnița Teatrului iurtelor și bătut de moarte. Motivul: el ar fi furat „Führer”-ului Romhányi numerar echivalent cu vreo 15.000 de șilingi austrieci și documente importante.

Victima a fost dusă într-o parte pustie a zonei colinare din Buda, unde a fost silită să-și sape propria groapă. Omul a fost imobilizat la marginea acestei gropi și i s-a pus un pistol la templa. Pentru a scăpa de chinuri, șomerul a „măturat”, după care a fost predat poliției. La comisarariat, el și-a retras marturisirea și a depus reclamație împotriva tortionarilor. Poliția nu a dat curs reclamației. Abia ajunsese victima în stradă, că, la ordinul lui Romhányi, a fost din nou sechestrat în pivniță și bătut în continuare zile întregi, pînă cînd a murit în urma acestui tratament sâlbatic. Dar fărădelegile nu rămîn nepedepsite.

AUSTRIA

TINERI ARESTAȚI PENTRU
PROFANAREA UNUI CIMITIR
EVREIESC

Cinci tineri, între 16 și 18 ani, au fost arestați de autoritățile polițienești din Eisenstadt (Austria), pentru profanarea unor pietre funerare evreiești.

Unul dintre ei, în vîrstă de 17 ani, a mărturisit că a mizgălit o zvastică într-o stație de autobuz, dar a negat că a răspindit inscripții antisemite în cimitirul evreiesc.

Ministrul austriac al afacerilor interne a instituit o comisie specială pentru investigarea acestei profanări. Cele stabilite de ancheta par să probeze că această acțiune a fost organizată și executată cu ajutor din afara țării. Scrisoarea găsită în localitate, revendicînd responsabilitatea pentru acest infam atentat moral, prezintă o semantică similară cu aceea a unor pamflete găsite la grupurile germane ale Ku-Klux-Klan-ului.

Locuitorii din Eisenstadt, care au fost mîhniti din cauza profanării, și-au adus contribuția la cercetările poliției pentru găsirea celor vinovați.

„Deși am găsit un teatru de operațiuni al extremei drepte și am cercetat multe locuințe, sîntem convinși că acești huligani au primit un sprijin activ din partea neonaziștilor germani”, a declarat purtătorul de cuvînt al poliției.

Cimitirul evreiesc din Eisenstadt a fost înzestrat cu un sistem automat de supraveghere.

Un miting de protest împotriva profanării cimitirului evreiesc, la care au participat cancelarul austriac Franz Vranitzki și multe personalități culturale și religioase, a fost organizat la cîmîtir.

Vranitzki a amintit faptul că sute de evrei se refugiaseră chiar acolo, în urmă cu peste 30 de ani, pentru a scăpa de pogromurile din „Noaptea de cristal”.

„Cine profanează un cimitir profanează, deopotrivă, pe cel mort și pe cel viu”, a afirmat d-sa. „Vrem să demonstrăm acum limpede că Austria este un cîmîn pentru toți oamenii care s-au născut aici și care au venit aici, în decursul anilor. Chiar dacă unii încearcă să tulbure pacea în acest cîmîn al nostru, ei nu vor reuși niciodată să-l distrugă”.

În ziua următoare, a fost ținută o veghe în cimitir, organizată de femeile membre ale Partidului Social-Democrat din Austria. Cardinalul Franz König și doi episcopi s-au alăturat demonstrației de solidaritate.

Circa 500 de oameni s-au adunat apoi la Viena, spre a comemora 54 de ani de la „Noaptea de cristal”.

Adunarea a fost organizată, în principal, de organizații neevreiești.

OLANDA

CRIMINAL DE RĂZBOI EXTRADAT

După un litigiu juridic, care a durat doisprezece ani, între Olanda și Canada, criminalul de război olandez Jacob Luitjens, acum în vîrstă de 73 de ani, a fost preluat de autoritățile olandeze.

Deși Luitjens fusese condamnat încă în 1948 de tribunalul orașului Assen la închisoare pe viață, el a reușit să fugă din țară. După expulzarea din Canada, a fost imediat arestat în Olanda. Cererea avocatului său pentru eliberarea de închisoare a „bărbatului bătrîn și bolnav” a fost respinsă.

Jacob Luitjens era tipul de nazist olandez care căuta să întrecă în fanatism și brutalitate forțele de ocupație. Porecla ce i-a fost dată, „Spaima din Roden”, este grăitoare. Astfel, un locuitor mai vîrstnic al localității menționate, din provincia Drenthe, situată în nordul Olandei, păstrează amintiri înfrîntoare despre acest sătean odios. Mai bine de treizeci de oameni din partea locului s-au oferit, acum cîtiva ani, să fie martori, în dorința de a putea contribui la expulzarea sa din Canada. Spre indignarea victimelor sale și a renumitului vîntător de naziști Simon Wiesenthal, prin interpretarea diferitelor legemări legale, a fost scutit de urmărire timp de doisprezece ani. Chiar și procurorul general olandez, P. Brillman, numit special pentru anchetarea crimelor de război, a trebuit să recunoască cu amărăciune că se poate prelungi la infinit disputa în probleme de procedură judiciară. Acum cîteva luni, acesta a anunțat că renunță la sarcina sa de a depista crime de război, motivînd că nu are în față căuși de puțin perspectiva vreunui succes. Luitjens este, deci, ultimul criminal de război care trebuie să mai apară odată în fața completului de judecată.

Inițial, autoritățile olandeze nu prea au fost dispuse să-l expulzeze pe Luit-

jens. Ulterior, ele s-au declarat de acord, în parte ca urmare a intervenției lui Simon Wiesenthal. Imediat s-a ridicat însă problema că Luitjens are cetățenie canadiană.

De-abia pe la sfîrșitul anului 1991, Tribunalul federal din Ottawa a pronunțat nevalabilitatea naturalizării, deoarece Luitjens a dobîndit cetățenia, prin violență, în 1971, prezentînd documente false. El trecuse sub tăcere condamnarea sa la închisoare pe viață, pronunțată în Olanda.

Luitjens a activat, în anii războiului, efectiv în slujba nemților. El a participat la numeroase arestări și maltratări ale unor luptători din Rezistență și ale unor evrei care se ascuseseră. Apoi, a mai fost învinuit, printre altele, că în 1944 a împuscat un bărbat din Groningen, descoperit într-o ascunzătoare și că a ucis un marinar german care dezertase.

Un locuitor din Roden, Lucas Veninga, relatează cum el, ca membru al mișcării de Rezistență, a fost arestat de Luitjens, pentru a fi deportat în Germania, puțin înainte de Crăciunul anului 1944.

În aprilie 1945, Luitjens a fost arestat de aliați și internat în lagărul Westerbork, care, în anii războiului, a fost un loc de groază pentru mai mult de o sută de mii de evrei transportați și uciși apoi în lagărele de exterminare de la Auschwitz și Sobibor.

Luitjens a reușit, cu ajutorul cunnațului său, un pastor, să fugă. S-a imbarcat sub un nume fals pe un vapor al Companiei Holland-America-Linie și a ajuns în Paraguay. Așa în 1980 a fost depistat pe Coasta de Vest a Canadei. Atunci s-a aflat că trăise în Paraguay încă din 1963. În orașul canadian Vancouver, el preda biologia la o universitate locală.

Jacob Luitjens nu mai poate scăpa de pedeapsa pe deplin meritată.

■ Domnul Șef Rabin vorbește copiilor la sederul lor

Pesah 5753 în obștea noastră

Am scris în nr. 754 al revistei noastre despre condițiile dramatice în care s-a adus în acest an azima pentru Pesah și despre extraordinarul ajutor dat de Organizația „Joint”, pentru ca azima să ne ajungă, totuși, la timp.

Vă prezentăm acum unele aspecte ale sărbătorii de Pesah în obștea noastră.

SEDERUL COPIILOR

În prezența Eminenței Sale, a conducerii F.C.E. și C.E.B., a unui numeros public, o elevă de la cursurile de Talmud Tora a mulțumit — în numele colegilor ei — Eminenței Sale și conducerii comunitare, pentru posibilitatea ce li se oferă de a studia „slova veche și sfântă” a strămoșilor noștri, după care a început oficierea Sederului.

În predica rostită la acest Seder al copiilor, Eminența Sa l-a potențat prin noi valențe.

Există mai multe rațiuni în virtutea cărora sărbătoarea de Pesah are o semnificație aparte pentru copiii evrei, a arătat D-Sa. Protagonistul Hagadei este pruncul Moșe, un copil strigând de revoltă împotriva celor ce l-au osândit pentru „vina” de a fi evreu. Faraonul, unul dintre cei ce „nu l-au cunoscut” pe Iosef și frații săi, după ce evreii aduseră o importantă contribuție la progresul țării, a avut un vis. În fața lui se afla o balanță. Pe un taler se găseau toate bogățiile Egiptului și pe celălalt un coșuleț cu un copil, care atârna mai greu în balanță decât... întreg imperiul Faraonul, înspăimântat de prezecerea vrăjilor curții privitoare la un copil evreu ce-l va învinge, a poruncit exterminarea copiilor evrei. Problema copiilor revine și atunci când, în urma unor plăgi trimise de Dumnezeu Faraonului, ca pedeapsă pentru refuzul de a-l lăsa pe evreii să plece din Egipt, acesta încearcă să soluționeze problema, oprind, însă, copiii. Dar Moșe, devenit, prin voința divină, conducător al poporului său, cere să fie eliberați din sclavie toți, inclusiv copiii. „Acesta este cheia supraviețuirii noastre — a subliniat Eminența Sa; e lanțul de aur al generațiilor; e vorba de copii, care nu ne-au putut fi răpiți. În fiecare generație se află alți Faraoni și noi trebuie să fim pregătiți să-i înfruntăm”.

În continuare, D-Sa a arătat diferența între riscurile pe care trebuiau să le înfrunte, în anii stalinismului, cei ce îndrăzneau să-și dea copiii la Talmud Tora și drepturile de care se bucură minoritățile într-un stat democratic, așa cum se constituie el, azi, în România. Foști absolvenți ai cursurilor de Tal-

mud Tora contribuie acum la reclădirea Țării Sfinte, dovadă că lupta Eminenței Sale pentru păstrarea, în rândurile tinerei generații, a conștiinței identității naționale, în condiții atât de vitrege, a dat roade. În încheiere, Domnia-Sa a adus mulțumiri melamedului Marcu Segal și dirijorului Izu Gott, pentru munca plină de răvnă și dăruire în pregătirea elevilor care au susținut Sederul cu seriozitate și profunzime a cunoștințelor.

SEDERELE COLECTIVE

După Sederul copiilor, menit să întipărească în memoria lor afectivă acest scenariu vechi de milenii, pentru a ști, la rândul-le, să transmită copiilor lor ce înseamnă să fii om liber, a venit rândul „celor mari”, al tinerilor de la cursurile de Talmud Tora, să adreseze mesederului, care, de astă dată, este Eminența Sa dl. Șef Rabin dr. Moses Rosen, întrebarea rostită cu aceeași emoție: „Ma nișana?” — „Prin ce se deosebește această noapte de Seder de toate nopțile anului?”. Cadrul în care are loc desfășurarea celor două Sedere colective este Restaurantul ritual din str. Popa Soare. Printre comensali se află conducătorii ai F.C.E. și C.E.B., reprezentanți de seamă ai intelectualității, numeroși membri ai comunității și oaspeți. În calitate de mesader, împletind erudiția cu binecunoscutul Domniei Sale simț al umorului, Eminența Sa reușește încă o dată, prin scânteietoare comentarii asupra unor pasaje din Hagada, să realizeze un curs *sui generis* de filozofie a istoriei și, totodată, un adevărat tur de forță fizică și intelectuală, prin care se dovedește că tinerețea nu e numai o problemă biologică, ci și psihologică.

Corul „Sira Vezirna” intonează, încântând spiritele, antrenând întreaga sală, străvechile și mereu pline de noi încărcături emoționale cântece de Pesah, printre care: „Daeinu”, „Ehad mi iodea”, „Adir Hu”, „Had Gadia”, fiecare având profunde implicații filozofice.

KOL DIHFİN

Vechiul îndemn: „Toți cei flămânzi să vină să ospăteze alături de noi”, rostit

în serile de Seder, a fost concretizat, în comunitățile din România, prin grija conducerii Federației, care s-a străduit să asigure fiecăruia evreu cele necesare sărbătorii. Pentru cei ce s-au aflat în imposibilitate de a se deplasa din casă, li s-a trimis mâncare caldă la domiciliu. Au fost trimise alimente rituale în localitățile unde se află fie și un singur evreu. A celebra sărbătoarea de Pesah în demnitate și în acord cu tradițiile noastre reprezintă nu numai o frază. Cuvintele au acoperire în realitate. Sedere Kol Dihfin au fost organizate și în alte comunități din țară, în căminele de bătrâni, aducând în sufletele evreilor nevoiași și fără familie, din întreaga noastră

tră obște, multă bucurie și sentimentul că nu sunt singuri și izolați.

PAHARUL PENTRU ELIAHU HANAVI

Serile de Seder nu sunt doar o evocare sau o reactualizare a unor evenimente petrecute cu mii de ani în urmă. Paharul pentru cel ce urmează sa vină, pentru profetul vremurilor mesianice, Eliahu Hanavi, pune în evidență o altă dimensiune a sărbătorii: perspectiva, simțul viitorului sau, mai bine zis, înfatisabilul meliorism iudaic, generator de luciditate, rezistență, simț al realității, de atâtea ori dure, dar și de încredere în ziua și în lumea de mâine, mai bune decât cele din prezent.

PESAH ÎN ȚARĂ

ORADEA. La 14 Nisan 5753 (5 aprilie a.c.), au fost organizate cele două seri de Seder la Restaurantul ritual din localitate. Președintele comunității, ing. Felix T. Koppelman, a dat citire mesajului de Pesah al Eminenței Sale dl. Șef Rabin dr. Moses Rosen. Sederele au fost oficiate de mesaderul Eilender Zoltan, iar dl. Lazăr Freund a explicat celor prezenți însemnătatea eliberării evreilor din robia egipteană. Elevii ai cursului de Talmud Tora au interpretat cele patru ipostaze ale fiului care pune întrebări, iar unul dintre ei a rostit răspunsurile. Corul Talmud Tora al comunității (dirijor Gh. Villan) a intonat cântece de Pesah, deșteptând amintiri plăcute ale copilăriei. Auditoriul a apreciat cum se cuvine ținuta artistică a corului.

Coresp. VARADI JUDITH

CÂMPULUNG MOLDOVENESC. Într-o atmosferă aproape familială, s-au sărbătorit cele două seri de Seder, pe care participanții, majoritatea persoane singure, au avut bucuria de a le petrece împreună. Oficiantul lor a fost dl. dr. Suhar Abramovici, președintele comunității, ajutat de fiul său, Adrian Abramovici. Mâncarea tradițională a fost pregătită de un colectiv de membre ale comunității. Celor patru familii nedepășabile le-au fost trimise la domiciliu porții pentru două-trei zile.

CONSTANTA. În cadrul celor două seri de Seder colectiv organizate aici, președintele comunității, dl. dr. Ernest Margulius, a rostit un cuvânt despre semnificația sărbătorii, iar mesader a fost dl. Ioachim Heckt. Mâncarea tradițională a fost asigurată de un grup de reprezentante ale obștii.

■ Sederul Copiilor

■ Al doilea Seder de Pesah

Flevă de la Talmud Tora aprinde lumânările la Sederul Copiilor

SCRISOARE DE PROTEST

SENATUL ROMÂNIEI — Dlui Președinte OLIVIU GHERMAN
CAMERA DEPUTAȚILOR — Dlui Președinte ADRIAN NĂSTASE

Prea stimate Domnule Președinte,

Am luat cunoștință de „Informarea” prezentată de dl senator Florea Dudău, președintele delegației Parlamentului României la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, în legătură cu vizita în România a raportorilor Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (București, 8—18 martie 1993).

Consider de a mea datorie ca, în calitate de Șef Rabin al Cultului Mozaic și Președinte al Federației Comunităților Evreiești din România, să vă atrag atențiunea asupra unui pasaj din această informare care nu corespunde realității.

Parasajul la care mă refer are următorul cuprins:

„Procurorul General a prezentat situația plângerii depuse de reprezentanții minorității evreiești împotriva revistei „Europa”. În urma plângerii, a fost constituită o comisie de experți, la care au fost solicitați să participe și reprezentanți ai minorității evreiești. Comisia a ajuns la concluzia că plângerea nu trebuie trimisă în fața instanței. Reprezentanții minorității evreiești nu au contestat această decizie a comisiei”.

Sunt consternat de acest fel de a prezenta lucrurile, care nu corespunde realității.

a) Așa-zisa „comisie de experți” nu apare în nici un text al codului sau al procedurii penale, în cazul unei reclamații penale. Procurorul și numai el hotărăște dacă — da sau nu — e caz de trimitere în instanță.

b) Nu este adevărat că a fost invitat vreun reprezentant al minorității evreiești la o astfel de comisie sau că vreun reprezentant al nostru ar fi acceptat o astfel de bizară soluție.

c) Căi de atac judiciar împotriva rezoluției procurorului nu există, afară de plângerea prevăzută de art. 275 c.pr. pen. ce se adresează procurorului care supraveghează activitatea organului de cercetare penală. Aceasta nu este de natură să suspende îndeplinirea rezoluției. Or, după ce am așteptat — nejustificat — un an de zile (27 mai 1991—18 mai 1992) pentru a primi un răspuns negativ la o plângere penală al cărei obiect obliga Procuratura să se sesizeze din oficiu, am revenit cu o altă plângere penală, adresată direct dlui procuror general, având ca obiect aceeași infracțiune. În aceste condiții, a susține că nu a fost atacată rezoluția procurorului (respectiv, a procurorului șef al direcției, care semnează indescifrabil, fapt impropriu în relații publice) este pur și simplu negarea cu rea credință a realității evidente probate cu dovezi scrise.

În afară de noile plângeri penale, am protestat în public împotriva acestei nedrepte soluții. După apariția incendiului articol „Scrisoarea lui Ițic Strul” (vezi aceeași „Europa”, nr. 98/20—27 octombrie 1992), sub înscăltura „aceluși domn Neacșu, am înaintat un nou protest domnului procuror general (vezi anexa).

Ca atare, considerăm că dl procuror general era în deplină cunoștință de cauză, astfel că cele afirmate de Domnia Sa în fața Comisiei sunt flagrant inexacte.

Am arătat în răspunsul dat dlui Friederich König că plângerea aceasta, a

noastră, o menținem și că vom proceda în continuare împotriva enormei încălcări a normelor de drept ce se face împotriva noastră.

Am accentuat însă că ne bucurăm de libertăți religioase și cetățenești și că cerem ca România să nu fie izolată, ci să intre în Consiliul Europei, să primească clauza națiunii celei mai favorizate și, astfel, demagogi fasciști ca Vadim și Neacșu nu vor putea pescui în ape tulburi.

Cu această ocazie, prea stimate Domnule Președinte, reiterez solicitarea noastră ca proiectul de lege împotriva propagandei la ură interetnică, interconfesională sau interrasială să fie de urgență adus spre votare de către Parlament.

Trăim aici de peste șase veacuri și nu putem rămâne fără protecția legii. Dacă procurorul general susține că nu are text de lege, e datoria corpurilor legislative să faurească o astfel de lege, încât nimeni să nu mai poată susține ceea ce susține dl procuror general.

Prezentul demers îl facem în numele Cultului Mozaic, precum și într-aceia al Federației Comunităților Evreiești din România.

Primiți, vă rog, prea stimate Domnule Președinte, încredințarea deosebitului meu respect.

Dr. MOSES ROSEN

Șef Rabinul Cultului Mozaic
Președintele Federației Comunităților Evreiești din România

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI participă la comemorarea HOLOCAUSTULUI

Președintele României, dl Ion Iliescu, a acceptat invitația dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen de a lua parte, duminică, 18 aprilie 1993, la solemnitatea de comemorare a celor șase milioane de evrei exterminați de fasciști în timpul Holocaustului iudaismului european (1940—1945).

Președintele României va pleca la Washington spre a lua parte la solemnitatea inaugurării Muzeului Holocaustului, care va avea loc, acolo, la 22 aprilie 1993, în prezența președintelui Clinton și a unui mare număr de șefi de stat și de guvern, a altor reprezentanți de seamă ai vieții politice, culturale și religioase din numeroase țări ale lumii.

Întrucât dl Șef Rabin dr. Moses Rosen este, de asemenea, invitat să participe la această solemnitate, președintele Iliescu l-a rugat să facă parte din delegația română pe care o conduce Domnia Sa.

Dl Șef Rabin a acceptat această ofertă.

În decursul întrevederii, dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a ridicat din nou problema refuzului dat de către procurorul general la cererea de a se porni acțiunea penală, potrivit art. 317 din Codul Penal, pentru ațărare la ură interetnică și interconfesională împotriva directorului publicației „Europa”.

De asemenea, s-a ridicat și problema numirii ca director general al Televiziunii Române a dlui Paul Everac; autorul unui studiu ce conține întreaga otrăvă antisemită din „Mein Kampf” al lui Hitler și din „Protocoloale înțelepților Sionului”.

Președintele a făgăduit că va da întreaga atențiune problemelor ridicate.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă cordială.

REUNIUNE LA GUVERN

La invitația dlui Viorel Hrebenciuc, secretar general al guvernului, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești din România, însoțit de dl Iulian Sorin, secretar general adjunct al F.C.E.,

a participat la ședința de constituire a Consiliului minorităților naționale din România.

Cu această ocazie, dl Șef Rabin a rostit o scurtă alocuțiune, în numele Federației Comunităților Evreiești.

VIZITE LA EMINENȚA SA

Luni 5 aprilie a.c., Excelența Sa dl Avshalom Meghidon, ambasadorul Statului Israel la București, împreună cu doamna, au făcut o vizită de felicitări pentru Pesah 5753 Eminenței Sale dl Șef Rabin dr. Moses Rosen și doamnei.

Vizita a decurs într-o atmosferă de caldă frățietate.

legătură cu Holocaustul evreilor din Polonia și cu solemnitățile de comemorare a 50 de ani de la revolta Ghetoului din Varșovia, la care Eminența Sa a fost invitat, dar, din cauza plecării sale în S.U.A. (la Washington, la inaugurarea Muzeului Holocaustului), nu a mai putut să dea curs favorabil acestei invitații.

S-au discutat, de asemenea, aspecte actuale ale vieții evreiești din România.

În ziua de 15 aprilie, ambasadorul Poloniei la București, Excelența Sa dl Bogumil Luft, însoțit de consilierul ambasadei, dl Roman Wyborski, a făcut o vizită protocolară Eminenței Sale dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești din România.

A avut loc o convorbire însuflețită în

Joi 15 aprilie a.c., Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a primit vizita înărcinatului cu afaceri al Statelor Unite la București, dl Jonathan Rieker.

Intr-o atmosferă cordială, s-au discutat aspecte actuale ale vieții evreiești din România.

DAIENU

Stăpânirea de sine pe care guvernul și poporul israelian au știut să o probeze în fața tirurilor de rachete „Scud” din 1991 și în fața recentelor atacuri teroriste a provocat uimirea numeroșilor comentatori. Această uimire dezvăluie în fapt necunoașterea a ceea ce reprezintă Legea și cultura evreiască.

A fost demonstrat încă o dată falsul cu privire la mitul preținsei legi iudaice a talionului. În același timp, lectura Hagadei de Pesah furnizează un exemplu suplimentar de distanțare a gândirii iudaice față de violență, cu care iudaismul nu se identifică, chiar când poporul a cunoscut nemijlocit teroarea sa nedreptătea, sub orice formă s-ar fi manifestat ea. În Hagada de Pesah, în relatarea ebraică a ieșirii din Egipt, eliberarea Fiilor lui Israel din robia faraonică, fiecare a citit sau cel puțin a auzit citindu-se un pasaj relatând seria de miracole înfăptuite de Dumnezeu pentru Eliberarea acestui popor pe care îl numește Poporul Meu (Ami), seria scandată de 14 ori prin formula *Daienu*, care s-ar traduce prin „asta ne-ar fi ajuns” sau asta ar fi fost destul pentru noi”. Altfel spus, sensul Eliberării nu se resoarbe în violența pe care încăpățănarea Faraonului avea să o facă inevitabilă. Dacă Faraonul ar fi auzit vocea cerându-i — pentru început, fără să-i ordone — să lase să plece acest popor redus la sclavie, *Daienu*, asta ar fi fost de ajuns. Violența divină s-a produs doar ca urmare a refuzului Faraonului. Ea nu a căutat pretextul acestui refuz pentru se exercita orbește. Acesta este sensul discuției care se angajează în Hagada, după enunțarea celor Ze-

ce Plăgi, între Rabi Yosi Hagalili, Rabi Eliezer și Rabi Akiva.

De câte plăgi a fost lovit Egiptul în realitate? Zece? Cincizeci? Două sute cincizeci? Cu alte cuvinte, care a fost amploarea exactă a pedepselor aplicate Egiptului, care a întreprins genocidul Fiilor lui Israel? Sensul acestei însumări nu este strict aritmetic. El ține să reamintească că nici o violență nu este reducibilă la singurul său șoc imediat. Ați putea gândi că au fost numai zece lovituri? Acesta este punctul de vedere al aceluia care nu le-a suportat. Pentru acela, cele zece lovituri au fost ca și cincizeci sau două sute cincizeci sau o mie, căci consecințele lor au fost incalculabile. Dar evreii nu s-au bucurat de aceasta și nu s-au împăunat cu o glorie deșartă. Hagada constată numai că sunt potențiali al căror spirit de distrugere sârfășește prin a se întoarce împotriva lor sub formă de autodistrugere. Absența rezistenței imediate în fața lor îi face să-și închipuie că nici nu o vor întâlni vreodată. Căci drumul le pare deschis succesorilor militare, terorii care se leagă de numele lor. Dar, oricât de puternică le-ar fi mâna, dacă ea servește oprămirii și înjosirii, o altă Mână o va prinde și o va forța să se deschidă. Tragica confruntare a acestor două dimensiuni ale

puterii, prima provocând-o pe cealaltă, aceea a omului care se crede Dumnezeu și aceea a lui Dumnezeu care se arată ca o forță a justiției imanente: Yad și Yad Hagdola. Sensul etic al acestei confruntări se găsește în modul în care Hagada de Pesah se distanțează față de o asemenea violență, cunoscându-i consecințele. În ebraică, valoarea numerică a lui Yad este 14. Atunci este numai o întâmplare dacă expresia *Daienu* se regăsește tot de 14 ori, ca o continuare a discuției amintită anterior, asupra numărului exact al loviturilor aplicate Egiptului faraonic? Sunt peste trei milenii de când gândirea iudaică a depășit stadiul existenței umane, fondată exclusiv pe forța brută, cu fascinațiile sale inițiale, apoi cu dezastrele ireversibile. De la apariția poporului evreu, ca și azi, în statul său de drept și în justiția economică, *tedek* și *tedeka*, dreptatea e la baza moralei istoriei noastre.

RAPHAEL DRAI — Paris

(După „L'Arche”)

O EMINENTĂ PERSONALITATE A DREPTULUI ROMÂNESC
ȘI UN MARE VIZIONAR

MARCO BARASCH

Evocarea personalității lui Marco Barasch este o datorie pentru cei, foarte puțini, care au cunoscut omul și opera. Asupra acestora s-a așternut o deliberată tăcere în perioada care a urmat războiului, iar apoi o totală uitare, explicabilă prin ignorare și mai ales dezinteres pentru anumite discipline, în etapa care a urmat „reformei” învățământului juridic. Poate că și discreția și modestia lui Marco Barasch explică unele lucruri. După cum este sigur că refuzul său de a face parte din Comisia de armistițiu, după război, nu este străin de înălturarea lui din viața juridică, în 1948.

În rândurile ce urmează, nu-mi propun să-i analizez opera. O asemenea încercare ar depăși limitele specialității mele. Sper însă să reușesc să trezesc curiozitatea specialiștilor și, mai ales, pe aceea a tinerilor interesați în studiul dreptului comercial și al dreptului muncii.

Puțini juristi, chiar dintre aceia care au trăit evenimentele ce l-au exclus pe Marco Barasch din viața profesională, știu însă că, asemenea marilor vizionari ai transformărilor acestui sfârșit de secol, Marco Barasch vorbea în 1930 (la 7 februarie, în cadrul Cercului de studii comerciale) despre *Statele Unite ale Europei**. El se afla, astfel, printre marii vizionari ai epocii, alături de Coudenhove-Kalergi, din ce în ce mai frecvent evocat astăzi, dar mai rațional poate decât autorul faimoasei cărți „Paneuropa” în care lirismul admirativ pentru estismul eticii vechilor greci și spiritul germanic alterează justa ei evaluare istorică.

Dar cine a fost Marco Barasch? Născut la Galați, în 1897, licențiat al Facultății de Drept din București în 1919, Marco Barasch și-a terminat studiile la Paris, unde, în 1923, a devenit doctor în drept și diplomat al Școlii de științe politice.

Titlul tezei sale de doctorat, prezidată de Emmanuel Lévy, este „Le socialisme juridique et son influence sur l'évolution du droit civil en France à la fin du XIX-ème siècle et au XX-ème siècle”.

Este interesant de amintit că prof. E. Lévy definește perfect personalitatea lui Marco Barasch, atunci când scrie: „il a le goût de la justice. Il le prouve par son respect pour l'idée” (s.n.). Aceasta explică, poate, și evoluția carierei sale ulterioare.

Întors în România, Marco Barasch a fost prezent în toate momentele importante ale vieții juridice a țării.

Este suficient să amintesc colaborarea sa cu C. Hamagiu la fundarea „Pandectelor Române” și apoi studiile publicate în această revistă, la care simplul fapt de a fi admis în calitate de colaborator te situa în fruntea juristilor din acea vreme.

Marco Barasch a participat activ la elaborarea unei serii de importante proiecte de legi, ca, de pildă, legea presei, legea pentru înființarea camerelor de muncă, legea contractelor de muncă, legea asigurărilor sociale, cea a jurisdicției muncii și legea breslelor.

O contribuție esențială la dezvoltarea dreptului nostru a fost aceea pe care M. Barasch a adus-o în calitate pe care a avut-o, timp de 13 ani, de șef al Contenciosului Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie și, apoi, ca avocat al Băncii de Credit Române.

Nu este cazul să enumăr toate revistele la care a colaborat Marco Barasch. Ele sunt numeroase și nu numai reviste de specialitate, dar și importante reviste culturale.

Mă voi mărgini să citez, pe lângă „Pandectele Române”, „Curierul judiciar”, „Revista de drept comercial și studii economice” și „Viața Românească”. Iar printre revistele străine, nu pot fi omise: „Recueil de droit commercial et de droit social”, „Revue internationale des sociétés”, „Zeitschrift für Ostrecht”, „Rivista di diritto del lavoro” și „The Arbitration Journal”.

Trecând peste nenumăratele sale participări la congrese și conferințe internaționale, amintesc aceluia, foarte numeroși, care se ocupă astăzi, cel puțin formal, de drepturile omului, că Marco Barasch a avut o activitate importantă în cadrul „Ligii franceze a drepturilor omului” și, mai ales, că el a fondat în România, împreună cu C. Costaforu, „Liga drepturilor omului”.

Printre nenumăratele organizații științifice din care a făcut parte, figurează: Camera de Comerț Internațional, Société de législation comparée (Paris), Asociația internațională a avocaților, Institutul Social Român, Institutul Regal de Științe Administrative etc.

În 1948, Marco Barasch a fost radiat din Barou! El a murit în 1955, la 58 de ani.

* Conferința a fost publicată în „Buletinul Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie”, nr. 8, din august 1931.

Pe lângă nenumăratele studii publicate în revistele de specialitate (peste 80), de la M. Barasch au rămas și 7 monografii, ultima fiind, în 1947, premiată de Academia Română.

Voi încheia această succintă evocare, destinată să trezească interesul tinerilor juristi pentru opera lui M. Barasch și să-l reaseze în galeria marilor personalități ale dreptului nostru, reproducând doar câteva aprecieri despre această operă.

Astfel, în 1931, D. Gusti îl ruga să conferențieze la Institutul Social Român, amintindu-i că îl socotește printre cei mai distinși colaboratori ai acestui institut.

N. Lupu, fost ministru al muncii, îi scria în 1941 lui M. Barasch că, prin activitatea desfășurată în cadrul acestui minister, a dovedit „o desăvârșită identifi care cu interesele țării, punând în toate împrejurările interesele colectivității românești deasupra oricărei alte discipline partizane” iar Mihail Manoilescu, fost președinte al Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie, subliniind desăvârșita pregătire profesională a lui M. Barasch, releva în special contribuția sa esențială la elaborarea anteproiectului de lege pentru înființarea unui Registrului comerțului, „care a inaugurat era românilor în viața noastră economică” și care a devenit legea din 30 aprilie 1931. Interesant de amintit este și remarcă lui M. Manoilescu că Marco Barasch a practicat întotdeauna „o doctrină care, căutând să concilieze interesele patronatului cu revendicările salariaților, tindea la consolidarea economiei naționale” (s.n.).

Iar George Strat, profesorul de istorie a doctrinei economice, mort în închiisoarea comunistă, scria în 1941, despre Marco Barasch, cu care fusese coleg la Paris și cu care continuase să se întâlnească, că acesta apăra totdeauna „cu talent, știință și dibăcie, numai principiul sănătos de politică socială, folositoare țării” (s.n.).

Revenind la cele arătate la începutul acestei evocări, trebuie să subliniez în mod special legătura dintre utatul Marco Barasch și astăzi celebrul Coudenhove-Kalergi, sărbătorit recent la Viena, legătura lor reală și concretă.

În 1933, Uniunea Paneuropeană îl invita pe Marco Barasch la Conferința pe care o organiza la Viena, în zilele de 2-5 decembrie, precizând că la aceste lucrări vor participa cele mai cunoscute personalități ale lumii economice europene.

Iar la 14 aprilie 1934, Coudenhove-Kalergi îi adresează personal invitația de a participa la următoarea conferință paneuropeană.

YOLANDA EMINESCU

Prima selecție

FELICITARE

Eminenței Sale Dr. MOSES ROSEN

Șef Rabin al Cultului Mozaic

Președinte al Federației Comunităților Evreiești din România

Eminență,

Distinsa dumneavoastră personalitate și amabilitatea cu care nobila comunitate evreiască ne-a primit au determinat o sinceră simpatie și admirație în rândul cercetătorilor Centrului European de Studii în Probleme Etnice și Comunicare Socială, pe care ne folosim de prilejul sărbătorii de Pesah pentru a vi le face din nou cunoscute.

Vă rugăm deci, Eminență, să fiți purtătorul nostru de cuvânt și să transmiteți tuturor membrilor comunității evreiești sincerele noastre urări de sănătate și prosperitate și, firește, în primul rând de multă pace. Un gând bun, de pace adresăm evreilor de pretutindeni și îi asigurăm că munca noastră de fiecare zi are ca un fel important crearea unei lumi în care un nou Holocaust să nu mai poată fi cu putință.

Dumneavoastră, Eminență și doamnei doctor Amalia Rosen vă dorim zile scune și multă sănătate și vă urăm ca acea cauză căreia v-ați dedicat existența — demnitatea și libertatea evreilor — să aibă sorți de izbândă în toată lumea.

Vă urăm

Lăhaim și Șalom!

Colectivul Centrului European de Studii în Probleme Etnice și Comunicare Socială

O SURSA IMENSA PENTRU CERCETAREA HOLOCAUSTULUI

Arhivele Europei răsăritene
își dezvăluie secretele

Prăbușirea regimurilor comuniste din Europa răsăriteană se constituie într-o reală ocazie pentru cercetătorii Holocaustului și pentru Muzeul American al Holocaustului, care își va deschide porțile pentru public la 26 aprilie 1993. Arhivarii muzeului cercetează acum, amănunțit, arhive ale Europei răsăritene și ale fostei Uniunii Sovietice, după ce au fotografiat pe microfilm peste un milion de pagini de documente, pentru a le pune în viitor la dispoziția oamenilor de știință.

Această acțiune se desfășoară sub conducerea lui Brewster S. Chamberlin, expert în istorie germană modernă al Universității „John Hopkins” și al Universității din Maryland, care s-a aflat un timp la Chișinău, teatrul masacrării populației evreiești locale de către unități germane și române, unde material de arhivă, până acum neutilizat, este fotografiat pe microfilme.

După Chamberlin, caderea comunismului și sfârșitul războiului rece au dus la prăbușirea zidurilor, înfărmătură cărora aceste regimuri își țineau atât propriile documente oficiale, cât și documente germane capturate, privind lichidarea comunităților evreiești ale acestor ținuturi. Întrucât țările blocului răsăritean au fost cele mai importante locuri de desfășurare a demenței naziste, inclusiv a uciderei evreilor, recenta accesibilizare a arhivelor este de maximă importanță pentru cercetarea Holocaustului.

Deschiderea arhivelor se plasează în crasă opoziție cu secretismul mai vechi, cu care sovieticii și sateliții lor est-europeni au înconjurat istoria uciderei evrei-

lor în teritoriile lor. Spre a putea atribui numai Germaniei naziste vina pentru crime, în mod special toate dovezile colaborării populației locale cu asasinii nazisti au fost supuse celui mai strict secret. Înainte de dizolvarea Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov a introdus o anumită ușurare a restricțiilor, ca urmare a politicii de glasnost.

Prima breșă a reușit în 1987, în Polonia, când guvernul a permis microfilmarea documentelor germane, folosite ca dovezi pentru crimele săvârșite de nazisti. În semn de bunăvoință, el a dăruit Muzeului Holocaustului vagonul de marfă închis care servise la transportul evreilor din ghetoul de la Varșovia spre lagărul de exterminare Treblinka. Din păcate, donatoriul au vopsit din nou vagonul, așa că noul strat de vopsea a trebuit îndepărtat cu grijă la Washington, pentru ca să se refacă starea inițială.

În urmă cu un an și jumătate, au devenit accesibile reprezentanților Muzeului American al Holocaustului și arhivele militare românești, prilej ca care numeroase documente au putut fi copiate pe microfilm. Chamberlin se plânge că nu toate instituțiile românești s-au arătat la fel de cooperante. Acum însă, Serviciul Român de Informații a pus la dispoziție cantități nebanuite de documente și fotografii, până acum nepublicate, privind pogromuri și deportări de evrei.

Arhivarii de la „Holocaust Museum” au început, în 1988, fotografierea pe microfilme a documentelor sovietice. Sute de mii de pagini de documente, predominant din arhive naziste capturate, au fost fotografiate la Moscova, Minsk, Kiev, Odessa, Riga, Grodno și Moghilev. Au fost executate lucrări similare importante și în Ungaria și fosta Cehoslovacie.

Construcția Muzeului a fost finanțată din donații particulare. Guvernul Statelor Unite a pus la dispoziție terenul pentru muzeu, în centrul capitalei S.U.A. și va suporta cheltuielile curente ale Consiliului Memorialului Holocaustului al Statelor Unite, cărui îi va fi subordonată conducerea muzeului. Muzeul va colabora strâns cu „Yad Vashem” de la Ierusalim, pentru a se evita paralelismul și a se economisi în felul acesta fonduri.

(După „Illustrierte Neue Welt”)

A. S.

O expoziție a valorilor științifice iudaice

Am vizitat în Canada, la Montréal, o deosebit de valoroasă expoziție, ce mi-a oferit o imagine de ansamblu a prezenței în istoria culturii mondiale, din cele mai îndepărtate timpuri până în epoca modernă, a oamenilor de știință de origine iudaică. Expoziția, intitulată: „Planets, Potions & Parchments”, — „Planete, leacuri și pergamente” — a fost organizată de Biblioteca Publică Evreiască din Montréal, în colaborare cu Muzeul M. David Steward, cu ocazia împlinirii a 75 de ani de prodigioasă existență a bibliotecii sus-amintite. A fost expusă o culegere de documente rare de inestimabilă valoare științifică și documentară, elaborate în decurs de aproape două milenii, în spațiul lumii civilizate. Într-o prezentare muzeologică impecabilă, de natură să potenzeze valoarea documentelor, au fost expuse manuscrise pe pergament, începând cu un manuscris de la Marea Moartă, incunabule, tipărituri rare, hărți, calendare și până la instrumente medicale, chirurgicale, astronomice, astrolaburi, amulete, obiecte cabalistice, rituale etc.

La organizarea expoziției au contribuit mari biblioteci publice din lume, precum și importante colecții și biblioteci particulare. Amintim, între acestea, Muzeul Israelului, din Ierusalim, Biblioteca Apostolică din Vatican, Biblioteca Națională din Franța, Biblioteca Montefiore din Londra, Biblioteca Națională din Canada, Universitatea Yeshiva și Universitatea Columbia din New York etc.

Expoziția a fost organizată într-o ambianță pitorească, pe Insula Ste Hélène, în Fortăreața Veche, în sălile Muzului M.D. Steward, unde, de altfel, expoziția de bază, în sine foarte interesantă, prezintă vechi documente, instrumente științifice și de navigație, evoluția armelor de la descoperirea Americii până în sec. al XVIII-lea.

Revenind la expoziția „Planets, Potions & Parchments”, bogatul material înfățișat a fost grupat pe șapte compartimente: Dumnezeu și natura, astronomia, matematică, științe generale, medicină, științe și ritualuri religioase, geografie și cartografie.

Multitudinea problemelor abordate nu ne permite o prezentare exhaustivă. Ne mărginim la câteva exponate din cadrul fiecărei categorii.

În prima secție, au fost expuse pergamente și cărți rarissime. Cartea lui Iov, cu comentariile lui Ghersonide, într-o ediție din Napoli (1447), mai multe Biblii în limba ebraică, din diferite secole, Biblia Sacra Poyglota din Hamburg, Alcaz din Londra, din sec. XVI—XVII. Cea din Londra, pe lângă traduceri în limba greacă, arameică, latină, arabă, siriană, persană, etiopiană — în grafie originală — conține și textul ebraic și cel samaritan al Torei.

Între toate lucrările aparținând acestei categorii de exponate, se evidențiază pergamentele aduse de la Muzul Israelului, din Ierusalim, dintre vestitele manuscrise de la Marea Moartă. Merită să fie menționat felul în care a fost prezentat acest exponat de neprețuit. Vitrina, slab luminată, a fost amplasată într-o încăpere presărată cu nisip marin sugerând, prin efecte luminoase și sonore, deșertul de lângă Marea Moartă.

În domeniul astronomiei, au fost expuse pergamente și tipărituri axate pe lucrarea lui Claudius Ptolemeu (sec. al II-lea e.a.), cunoscută în Occident sub denumirea de „Almagest”, care a fost tradusă în ebraică de Jacob Anatoli. Lucrarea lui Abraham Bar Hiyya de Barcelone (cca 1063—1143), într-o ediție din sec. al XIV-lea și una din 1720, cuprinde tabele astronomice, cu instrucțiuni privind modul lor de funcționare și valoroase informații despre Soare, planete, stele, constelații și eclipse.

Mai multe lucrări ale lui Abraham ben Meir Ibn Ezra (1089—1164) au fost expuse în ediții de mai târziu. În comentariile lui biblice, el a integrat numeroase noțiuni din științele exacte, cum ar fi diferența dintre viteza de propagare a sunetului și cea a luminii.

Printre documentele astronomice, figurează așa-numitul „Taboul alfonzian”, elaborat sub conducerea lui Isaac Ibn Said și Judas ben Moise HaCohen, care au lucrat la curtea regelui Alfonso al X-lea, supranumit „Cel Întelept”. Lucrările lui Isaac ben Ioseph Israeli, din Toledo, de la începutul secolului al XII-lea, se ocupă de principiile întocmirii calendarelor și, în mod special, de intercalarea lunii suplimentare la sfârșitul anului bisect, de probleme de geometrie, de trigonometrie sferică și, mai târziu, de astronomie.

A fost expusă lucrarea lui Levi ben Gherson, din Orange (1277—1344) — Ghersonide — „Milhamot Adonai”, care conține și un text complet de astronomie. Exemplarul expus este din sec. al XIV-lea. Papa Clement al IV-lea, vrând să consulte, a cerut să fie tradusă în limba latină.

Prezintă interes un manuscris din colecția Montefiore care, între altele, conține tabele astronomice cu lista datelor de latitudine și longitudine privind unele orașe mari din Asia, Africa și Europa.

Primele referiri (în limba ebraică) la teoriile heliocentrice ale lui Copernic, Brahe și Kepler aparțin lui David Gans, din Westfalia, Cracovia și Praga (1546—

1613). Cartea lui, intitulată „Nehmad Veanaim”, cuprinde numeroase teze matematice și astronomice dar și o interesantă expunere despre descoperirea Americii. Au fost prezentate și două lucrări ale marelui om de știință Abraham ben Samuel Zacuto, din Spania, Portugalia și Ierusalim, unul dintre cei mai mari astronomi ai secolului al XV-lea, ale cărui tabele astronomice au fost folosite de Cristofor Columb și de Vasco da Gama, marii navigatori ai timpului. Eclipsa lunară prevăzută de Zacuto a fost folosită de Columb pentru a impresiona indigenii.

În domeniul matematicii și, în special, al geometriei, se evidențiază o lucrare apărută în anul 1482, „Sefer Hamispar”, semnată de Abraham Ibn Ezra (1089—1164). Lui i se atribuie introducerea sistemului de cifre indo-arab în Europa, precum și folosirea cercului pentru simbolizarea valorii zero. Sunt interesante manualele de matematică elaborate în două limbi: ebraică și idis. Amintim, între altele, lucrarea „Melehet Maḥshevet”, de Abraham Moise Zerah ben Eidlitz, din Praga, din anul 1775, în care cele două versiuni apar simultan pe pagini așezate față în față.

O mare valoare documentară prezintă un manuscris din Parma, datând din sec. al XIV-lea, care cuprinde, între altele, culegeri din lucrările lui Aristotel, Euclid și Ptolemeu, ilustrate cu numeroase reprezentări grafice geometrice.

Capitolul „științe generale” a cuprins, în ebraică sau în traducere în ebraică, lucrările unor oameni de știință cu nume de răsunet mondial. Menționăm, în primul rând, pe filozoful arab Abu al-Walid Mohammed Ibn Rusd, din Cordoba, cunoscut sub numele de Averroes și pe filozoful și medicul evreu Moise ben Maimon din Cordoba, Egipt și Țara Sfântă, intrat în literatura arabă sub numele de Ibn Musa. Amândoi au trăit în secolul al XII-lea în Spania și au avut o contribuție însemnată la dezvoltarea medicinei și filozofiei timpului.

Un loc de seamă a fost rezervat lucrărilor lui Baruh (Benedict) de Spinoza, din Amsterdam și din Haga, Joseph Salomon ben Elie Delmedigo din Candia (care a trăit un timp și în România) și Tobias ben Moise Cohn, din Metz, care, ca medic în Turcia, a servit, succesiv, cinci sultani. M. Cohn a fost printre primii medici care au acceptat teoria despre circulația sângelui a lui Harvey. În lucrarea în limba ebraică „Maaseh Tuviah”, prezintă ilustrativ organele interioare ale corpului uman, în comparație cu o casă cu etaj.

Pe lângă manuscrise și cărți cu caracter sintetic, au fost expuse și tratate de meteorologie, arheologie etc.

Lucrarea „Sefer Hakuzari”, de Judah ben Samuel Halevi (cca. 1074—1140), expusă într-o ediție din 1594, cuprinde disputa religioasă în fața regelui kazarilor privind cele trei religii mari ale timpului, dintre care el a ales iudaismul, la care a trecut împreună cu poporul său.

Poate nici un capitol din tematicile expuse nu a fost așa de bogat ilustrat ca manuscrise, tipărituri și obiecte, ca medicina. Spicuim dintre exponate.

Un exponat datat secolul al XIV-lea, din Bologna, conține versiunea ebraică a primului volum din impozanta enciclopedie medicală în cinci volume a lui Avicenna — „Al Kanon”.

Din punctul de vedere al istoriei medicinei, este interesantă prima ediție tipărită a volumului „Yevamot” din Talmudul babilonian, publicat de Daniel Bomberg. Volumul tratează, pentru prima dată, probleme de hemofilie. Exemplarul expus este unul dintre cele mai complete aflate în emiseră occidentală.

O ediție din anul 1567, din Venetia, a lucrării „Sulhan Arubh”, a lui Ioseph ben Efraim Caro, pe lângă valoarea deosebită datorată sistematizării învățămintelor juridice ale prescripțiilor și regulilor religioase, este semnificativă și din punct de vedere medical. O parte a lucrării este consacrată modului de comportare al medicului, precum și codificării unor probleme juridice și etice legate de practica medicală.

Un manuscris rabinic din veacul al XIV-lea reprezintă o antologie de texte medicale și filozofice. Ceea ce le conferă

o considerabilă valoare este un comentariu al medicului grec Galenus, din Roma, privind aforismele lui Hippocrate. Lucrarea „Aphorismi secundum doctrinam Galeni”, semnat de vestitul medic evreu Rabbi Mose ben Mainion (Maimonide — Ramban), prezintă la expoziție într-o ediție din 1489, din Bologna, cuprinde și o critică a lucrării lui Avicenna și a comentariilor apărute pe această temă. O ediție din 1518 a lucrării „Regimen Sanitatis”, scrisă de Maimonide pentru sultanul Saladin privind probleme de medicină generală, pune un deosebit accent pe tratamentul dietetic.

Au fost expuse, de asemenea, numeroase microscopie, colecții de rețete și liste bi sau trilingve de medicamente.

Un loc de seamă a fost rezervat și capitolului „Geografie, cartografie”. În cadrul acestuia s-a evidențiat „Harta lumii”, întocmită de Gabriel de Wallsecha (sec. al XV-lea), folosită de Amerigo Vespucci în cursul marilor lui călătorii. Cartea „Masaot”, semnată de Benjamin de Tudela, de la sfârșitul secolului al XII-lea, a devenit cea mai populară carte ebraică de călătorie. Tudela a cucerit lumea, din Spania în Franța, Italia, Grecia, Egipt, Irak, Arabia, până în Tibet, etc., și a vizitat și meleagurile românești de atunci.

Dr. TEREZA MOZES
(Oradea)

Articolul de mai sus ne-a parvenit cu mare întârziere. Cerem scuze autoarei și tuturor coreligionarilor orădeni.

A venit acum vremea să îndreptăm greșeala și să încredințăm luminii tiparului frumoasă și emoționantă evocare a unei manifestări dedicate valorilor iudaismului mondial.

MR.

NAPOLEON ȘI EVREII

Portretul lui NAPOLEON BONAPARTE, de Philippotau

Cu siguranță, Revoluția franceză a accelerat emanciparea evreilor în Europa occidentală. Sub deviza: „Libertate, Egalitate, Fraternitate”, revoluționarii de la 1789 s-au implicat în lupta pentru abolirea discriminărilor privind nașterea și originea. Printre acestea s-au numărat cert și numeroasele înșușiri cărora le-au fost supuși evreii.

La izbucnirea Revoluției franceze, trăiau în Franța mai puțin de 50.000 de evrei, dintre care 20.000 în Alsacia. După datele existente, rezultă că la Metz puteau fi 420 de familii evreiești și în restul Lorenei — 180. În Paris trăiau 500 de evrei. Tot atâția trăiau la Bordeaux, printre care numeroase familii de origine sefardă sau marană, care se bucurau de anumite privilegii. Printre o rezoluție, se dispunea ca toți evreii portughezi, spanioli și așchenezii să intre sub incidența tuturor drepturilor cetățenești, un caz de precedentă care trebuia să intervină curând în favoarea tuturor evreilor.

Când, în 1793, englezii au ocupat portul Toulon, printre luptătorii francezi pentru recucerire erau și frații Levy din Marsilia. Era o datorie de onoare să se arate recunoscători pentru drepturile cetățenești câștigate. Un locotenent de artilerie aflat întâmplător în regiune s-a alăturat asediatorilor și s-a procedat con-

NOUL LEXICON al iudaismului

După nimicirea evreimii germane și est-europene, nu este întâmplător că, în ultimele decenii, lexicoane despre evreime au apărut numai în spațiul lingvistic anglo-saxon și în Israel, dar nu și în Germania. Acest gol a fost, în sfârșit, acoperit de „Noul lexicon al iudaismului”, într-un volum publicat de Julius H. Schoeps în Editura Bertelsmann.

Peste 100 de oameni de știință, numai de limbă germană, evrei și neevrei, au prelucrat, în aproape 500 de pagini și vreo 3.000 de articole, o istorie a evreimii, cuprinzătoare, dar necesarmente esențializată și grupată în șase puncte de greutate. Se mai adaugă 31 de eseuri integrate în succesiunea textului, care oferă o introducere aprofundată în problemele fundamentale istorice, culturale și religioase, în special ale evreimii moderne. Și cele 200 de figuri sunt reprezentative și bine alese și, în felul acesta, nu îngreunează lucrarea.

Cu toate acestea, la o lectură atentă, devine clară prea marea concentrare asupra istoriei germano-evreiești și asupra Statului Israel, ceea ce, din păcate, a dus la o neglijare a unor importante curente și personalități din S.U.A. și din Austria. De altfel, din Austria au fost atrași pentru întregul proiect doar patru colaboratori: S.P. Scheichl, I. Gartner, U. Lang și M.J. Wenninger, nici unul din Viena. Datele din literatură nu sunt totdeauna reprezentative sau aduse la zi, iar unele erori de tipar și de corectură vor fi, să sperăm, înlăturate la o a doua ediție.

* Noul lexicon al iudaismului. Editat de Julius H. Schoeps. Redactat de Institutul Salomon Ludwig — Steinheim. Editura Bertelsmann Lexicon, 1992, 496 pagini.

form ideilor lui, ceea ce a dus la capitularea englezilor. Numele lui: Napoleon Bonaparte.

Ajuns între timp general, el a redactat în 1799, cu ocazia campaniei lui în Egipt, o proclamație către evreii din toată lumea, în care îi desemna pe aceștia ca moștenitori ai Palestinei.

PRIMA ADUNARE EVREIASCĂ A NOTABILILOR

Susținătorilor expulzării evreilor Napoleon le-a replicat printr-o atitudine diametral opusă. El a cerut să se convoace o adunare evreiască de notabili, așa-numitul consistoriu, spre a găsi mijloace și cai pentru lichidarea datorilor. Acesta s-a întrunit în iulie 1805 sub președinția lui Abraham Furtado. Cuvântarea de deschidere a fost ținută de contele Mole, consilierul lui Napoleon în probleme evreiești. Notabili au răspuns la douăsprezece întrebări ale împăratului, în special la hotărârea lui suverană: „Majestatea Sa vrea să fiți francezi”, ei reacționând spontan cu strigătul „până la moarte”. Împăratul, flatat de această loialitate, a luat, în consecință, decizia să supună hotărârile delegaților, spre ratificare, unei instanțe cu puteri depline. El a sperat că din consistoriu să reînvie vechiul sanhedrin.

Căci sanhedrin s-a numit și adunarea de notabili formată din 71 deputați și întrunită în februarie 1807, în fruntea căreia se găsea un Nassi. Președinte era David Sinzheim, rabin din Strassbourg.

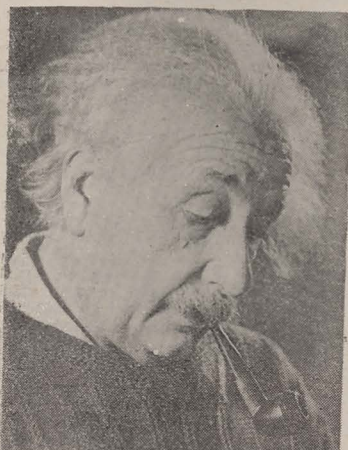
Numerosi evrei i-au rămas credincioși lui Napoleon. Chiar când el nu a mai fost împărat și trăia în prizonierat, au existat soldați evrei care i-au păstrat credință. Înaintea morții sale, la 5 mai 1821, el a dispus să fie distins cu „Mé-daille de Ste Hélène” pușcașul Bernard Dietzheim, din Elveția, care îl servise credincios din 1792 până în 1815. Distincția a fost confirmată de cancelaria nepotului și urmașului său, Napoleon al III-lea.

JACQUES R. DIETZHEIM

Traducere de A. SPIEGLER
(După „Israelitisches Wochenblatt”)

SAVANȚII EVREI GERMANI și lupta lor contra antisemitismului

Pășim în secolul al XXI-lea, am coborât pe Lună. Reușim să vedem ce se întâmplă pe Marte. Sondele omeniești pătrund în alte galaxii. Și totuși, unii vor să reînvie o falsă problemă. Aceștia susțin că ceea ce este și a fost rău se datorează EVREULUI, o noțiune generalizatoare pornind de la cazul unui singur individ care nu se integrează, eventual, în morala societății.

■ ALBERT EINSTEIN

Și aceasta, după ce întreaga omenire a trecut, într-un interval de trei decenii, prin două războaie mondiale. Și ce sunt oare trei decenii în istoria omului și a societății? Iar în aceste războaie prostia, oribila și crima au făcut zeci de milioane de victime. Numai în ultimul război mondial moartea a cules peste 50 de milioane de suflete, fiind dărnici cu zeci de naționalități. Dar poporul evreu singur a dat șase milioane de victime, în condiții pe care mintea omenescă refuză să și le imagineze. Cele șase milioane de victime reprezintă circa 83% din totalul celor circa 9.690.000 de evrei din Europa (statistică din anul 1933, produsă de Arthur Rupin în cartea „Les Juifs dans le monde moderne”, Paris, 1934).

Ce spune această statistică pentru origine, istoric sau nu? Pentru cei care au văzut lagărele și chiar pentru cei care le contestă! Ea arată că cele șase milioane de victime cuprind și bătrâni și femei și copii, și nu numai pe cei care ar fi putut să fie combatanți cu arma în mână, ca în orice societate constituită după legi firești. Desigur, în secolul al XX-lea tehnica și știința au făcut progrese capitale. De ce etica nu a ținut pasul în mod corespunzător? De ce războiul natural: forța în slujba morții s-a prăbușit? Mulți gânditori s-au aplecat asupra acestei probleme. Printre ei și cel ce va rămâne în istoria omenirii sub numele de ALBERT EINSTEIN.

Această personalitate marcantă a fost persecutată în timpul celui de-al treilea Reich, fiind obligată să emigreze, la fel ca și mulți alți savanți ai timpului. Vina lui, ca și a celorlalți: ERAU EVREI. Răspunsul lui a fost cel al grupului în fruntea căruia a căutat să demaște aberația antiindustrialismului. În prefața cărții intitulate „Opera noastră”, Albert Einstein a scris: „În aceste momente, când suntem persecutați, trebuie să spunem cu voce tare că Occidentul datorează cu dreptul evreilor, pe de o parte, religia sa — deci idealurile sale cele mai prețioase — și, pe de altă parte, în mare măsură, renașterea lumii spirituale grecești”, și continuă: „Nu trebuie uitat că și limba germană datorează în parte îmbogățirea ei și traducerii Bibliei, deci și limbii ebraice”.

Cartea, apărută la Paris în anul 1932, aduce drept argument împotriva persecuției naziste marea aport al evreilor germani în procesul de civilizare a Germaniei, ca și a întregii Europe. În această carte sunt prezentate, rând pe rând, personalități marcante din Germania. Astfel, în secțiunea de literatură apar mărețele figuri ale lui Moses Ben Mendel — cel ce a atras admirația contelui de Mirabeau și l-a inspirat pe Lessing să scrie „Nathan înțeleptul” — și ale multor alora, până la Heine.

În continuare, este abordată medicina germană, unde nu pot fi neglijate nume ca Theodor Billroth, Paul Ehrlich, August von Wassermann, Karl Landsteiner și multe altele. Cum este cunoscut, Karl Landsteiner a descoperit existența grupelor de sânge, ceea ce a permis salvarea multor vieți. Aceasta a răspuns întrebării puse de decenii, și anume: de

ce nu moare cel ce dă sânge și moare, uneori, cel ce primește (incompatibilitatea grupelor de sânge donator-primitor)? Cartea prezintă și nume celebre de savanți evrei, care, alături de cei germani, au contribuit la dezvoltarea culturii, științei și tehnicii germane și implicit a întregii lumi.

Dar să ne oprim la capitolul „Finanțe” intitulat sugestiv „De la Evreul Züss la zilele noastre”. Motivul pentru care poposim asupra acestuia constă în aceea că relația finanțe-evreu apărând și apare unora în sens peiorativ, ea făcând parte, de decenii, din arsenalul antisemit. În capitolul respectiv, se arată rolul finanțelor, inclusiv al celor evreiești, în epoca capitalismului intensiv, respectiv în epoca industrializării. Se analizează, pentru acea epocă, aspectele legate de inițiativă, risc și organizare. În continuare, este prezentată — pe lângă contribuția bancherilor germani — și aceea a bancherilor evrei. Apar nume ca: Bleichröder, Mendelssohn, Strousberg și, desigur, Rothschild.

Se știe că sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea au fost epoci ale fierului prelucrat. Inventarea cuptorului Bessemer și a mașinii cu aburi au dat un puternic avânt dezvoltării căilor ferate. Aceste realizări necesitau investiții uriașe, la care trebuiau să contribuie mari mase de oameni. Pe lângă bancnotă, s-a inventat și „acțiunea”. Lansarea „acțiunii” și încrederea maselor în această hârtie emisă și semnată de instituții bancare cu renume și nu de stat au dat posibilitatea unor împrumuturi pe termen lung. Cine le garanta, cine risca, cine dădea concesiunea? Inertia neîncrederii era mare.

Bancherul Strousberg susține acțiunea cu toate greutatele epocii. Dă faliment, dar căile sale ferate rămân.

Rothschild se remarcă în special prin aceea că organizează primul tip de împrumut modern emis de statul prusac. Acest împrumut internațional a deschis drumul pentru ca sume imense de bani să treacă din portofoliile internaționale, particulare sau de stat în băncile de stat, în economia germană.

Wilhelm von Humboldt, ambasadorul Prusiei la Londra în acel timp, a scris că acțiunea împrumutului nu putea reuși decât sub garanția firmei Rothschild și demonstrează că Rothschildul a fost, pentru statul german, pionierii drenajului fondurilor capitaliste moderne.

Un alt exemplu al intervenției industriștilor și financiarilor evrei a fost fondarea primei societăți de electricitate germană AEG, care continuă să fie și în zilele noastre în fruntea acestei ramuri. Ea a fost creată cu concursul activ și permanent al bancherului Karl Fürstenberg, unul dintre pionierii universali ai marii epoci industriale germane.

În ultima parte a cărții, intitulată sugestiv: „De la Nathan înțeleptul la Rathenau”, se arată că acesta a propagat, încă în anul 1910, o apropiere europeană

na și o colaborare corespunzătoare. Dar, o dată războiul declarat, el urcă scările Ministerului de Război pentru a-și oferi serviciile sale în organizarea resurselor. Devenit ministru de externe, în anul 1922 a fost asasinat. Mama lui scrie atunci mamei asasinului o scrisoare tulburătoare. „Într-o nedescrisă durere vă întind mâna d-voastră, cea mai nefericită dintre femei! Spuneți fiului d-voastră că, în numele și spiritului celui omorât, îl iert, precum Dumnezeu ar putea să-l ierte dacă mărturisește totul”. Și continuă: „Poate vorbele lui să vă aducă și inimii d-voastră liniștea”.

Amintim că întreaga contribuție a evreilor a fost răspălită de Hitler și naștiți cu lagăre, cuptoare și camere de gazare.

Cartea „Opera noastră”, apărută în anul 1933, dovedește în mod detaliat contribuția și atașamentul cetățenilor germani de origine evrească față de țara în care trăiau. Dar Einstein dorea să convingă pe lup de dreptatea mielului. În apărarea lor, evreii nu puteau însă fi propriii lor martori în incriminarea gravă care li se aducea: aceea de a fi evrei, iar primitivismul antisemitilor nu știe de logică. Trebuia ca alții să spulbere calomniile, care, de altfel, s-au dovedit periculoase atât pentru victime, cât și pentru calomniatori.

Explozia antisemitismului celui de-al treilea Reich a deschis ochii omenirii. Problema evrească a devenit astfel Problema Omeniei, a Progresului și a Culturii. Manevrarea unei părți a populației împotriva evreilor s-a dovedit un barometru pentru incultura unor oameni. Și aceasta, pentru că problema evrească este legată de drepturile omului, de drepturile naturale ale individului. În anul 1939, a izbucnit cel de-al doilea război mondial, provocat de cel de-al III-lea Reich. De data aceasta, agresorii nu au mai avut drept adversari un pumn de evrei neînarmați, ci întreaga omenire. Și asta nu din dragoste pentru evreii măcelăriți în lagăre, arși de vii de nazisti, ci pentru apărarea propriilor libertăți a popoarelor și a demnității umane.

Cum s-a arătat la începutul articolului, în acest război au murit circa 50 de milioane de oameni și au rămas un număr mare de infirmi. De aceea, în amintirea victimelor războiului s-au ridicat multe memoriale pe diferitele meridiane ale globului, pentru ca asemenea orori să nu se mai repete și pacea să domnească în lume.

De aceea m-a impresionat mult mesajul de împăcare pe care îl aduce Memorialul din Caen-Normandia, unde 3 milioane de oameni s-au înfruntat în timpul debarcării, 70 de zile. Numele acestui memorial este simplu: „UN MUZEU PENTRU PACE”. Din fronsispiciul muzeului țâșnește un strigăt al tuturor celor care au pierit în război, indiferent dacă erau aliați sau dușmani: „Durerea m-a zdrobit, fraternitatea m-a înnoțit, din rana mea țâșnește un fluviu de libertate”. Și astfel, dintr-o mare jale sperăm să se nască iubirea.

Prof. univ. ALIE ARIE

A TRĂI ÎN EBRAICĂ

Ebraica. Limba ebraică este un instrument muzical unic în felul său. În general, o limbă nu este un „mijloc” sau un „cadru” sau un „vehicul” al culturii. Ea este însăși cultura. Dacă trăiești în ebraică, dacă gândești, visezi, curtezi și cânti în ebraică sub duș și minți în ebraică, atunci ești „înăuntru”. Chiar dacă nu ai nici un pic de „conștiință evrească” și nici vederi sioniste și nimic. Dacă trăiești în ebraică, ești „înăuntru”. Un scriitor scrie în ebraică chiar dacă l-ar rescrie pe Dostoievski sau dacă ar scrie despre invazia triburilor de tătari în America de Sud — în scrierea lui se vor petrece lucruri ebraice. Lucruri care sunt ale noastre și care nu se pot petrece decât la noi: ritmuri, stări sufletești, relații, nostalgii, amintiri, atitudini față de întreaga realitate etc. (Important: cu condiția ca într-adevăr să fie ebraică și nu o salată de traduceri proaste dintr-o limbă străină). În ebraică, până și obiectele mute trebuie să stabilească între ele raporturi ebraice: masculin și feminin sau relații de abreviere.

A propos: literatura ebraică are, toată, o tematică stabilă și continuă. Excepțiile confirmă regula. Ea se ocupă de necazurile evreilor, necazuri evreiești de tot felul și în diverse faze, locuri, perspective. Cine poate să scrie în ebraică despre dragostea-fără-dragoste, despre „starea general-umană”, și să scrie astfel încât nici o melodie ebraică să nu se amestece cu „universalitatea” lui, ră-i fie de bine! Eu nu înțeleg cum e posibil acest lucru. Doar toți au scris despre necazurile evreiești, de la dragostea de Sion a lui Mapu la suferința credinței și pierderea credinței și sex și păcat și umilință la Bialik și Berdicevski și Brenner și Agnon și până la ultimii scriitori.

Desigur, există și o literatură americană evrească, scrisă în engleză, care și ea se ocupă de suferința evreilor. Și a existat o literatură evrească germană care s-a preocupat de suferința evreilor. Și a existat suferința evreilor în idiș. Unii spun că și Kafka s-a ocupat, la urma urmei, de necazurile evreilor. Nu e nici o contradicție între tratarea suferințelor evreiești de tot felul și ridicarea pe treapta „universală”. Poate, dimpotrivă: poți să fii orice, liric, mistic, metafizic, satiric, simbolist, fără să te îndepărtezi de suferința evreilor. Doar suferința evrească în fondul ei profund seamănă cu orice altă suferință: evreii au vrut și vor un lucru care nu li se dă, iar de ceea ce li s-a dat li s-a urât. La fel ca alții, și numai în „cheia muzicală” personală, a lor, dacă ei trăiesc în ebraică — lucrurile acestea fac să se audă melodii ebraice [...]

AMOS OZ

În românește de I. SCHECHTER

(Apărut în „Secolul 20”, nr. 346—347—348/1993)

NEVOIA DE CEILALȚI

Eram deja de câteva zile în Praga. Ajunsesem să iubesc Josefoul, vechi-nouă sinagogă și cimitirul în care pietrele plâng în loc de flori. Știam de mult că iacrimile poporului evreu, prea curse în timp, deveniseră lacrimi de piatră... Eram de câteva zile în Praga, când am aflat că vom vizita Terezin-ul; expoziția desenelor copiilor care sfârșiseră acolo ne dădea încă ochii...

Uneori, vremea cade peste suflete în culoarea lor. Afară era gri. Un gri fără ploaie, dar umed și aspru. De toamnă, amorfă, parcă, în adăncuri. Făcută a-nume să steargă orice urmă a vreunei amintiri frumoase. În griul ei, orașul în sine a încetat să existe. Dizolvându-se în apăsătoare stare de lagăr pe care o voi purta mereu înăuntru. În dreapta mea, mama încerca o numărătoare a mormintelor. La ce bun?

O înșirare de piese-document în camerele transformate în muzeu impresionează, fără doar și poate. Dar ceea ce cutremură la Terezin nu este muzeul cu povestea lui în imagini, ci labirintul. Un labirint subteran, care se lasă imaginat. În care pătrunzi, cu sau fără călăuză, dimensiunea umană a suferinței. Pe care orice poveste sau fotografie o lipsește de spațialitate. De profunzime. În labirint ajungi să te descoperi singur, tu, omul, aruncat în voia unor aliniate co-

ridoare de cărămidă, care se frâng perfect, dezvăluind alte coridoare. Și ajungi să te îngrozești la gândul propriei neputințe. Încețezi să fii bogatul sau săracul de afară, slabul sau puternicul, Încețezi să mai reprezinti, pentru tine însuși, altceva decât dorința de a ieși. La început, pașii noștri au măsurat culoarele cu calm. Apoi, treptat, am început să ne grăbim, sufocate de istoria care venea peste noi. Plăteam, parcă, nevinovăția celor care, unul în altul, îl umpluseră cândva. Înaintam ca și când am fi trecut peste sufletele lor... Pentru că diabolicul labirint al Terezin-ului fusese gândit pentru a ucide lent. Prin tot ce poate degrada ființa umană. Acolo, omenii erau înghesuți și uitați. Acolo, moartea ajunsesă o binecuvântare. Iar noi două, mamă și fiică, alături, repetam povestea trăită de atâtea ori...

Nu știu cât a durat trecerea prin infernul acestui labirint. Știu doar că nu

mi-am pierdut nici o clipă speranța ieșirii din el. O ieșire care ne-a adus în fața altor morminte. Câți din cei care trecuseră pe aici?...

În timp ce lumea din afară urmărea secvențele unor filme care arătau evrei ferețiți din Terezin, evreii din Terezin mureau sperând într-o ieșire. Într-o stea care să călăuzească poporul lui Israel dincolo de orice strămoare. De ce oare, însă, de fiecare dată, trecând prin miezul ei de durere, ca printr-o menhină a jertfelor?...

De multe ori m-am gândit la ziua gri a Terezin-ului meu. Dar cel mai viu mi-am amintit-o atunci când, departe de țară, călătorind alături de un evreu bătrân, care-și risipea în moarte familia prin lagărele Europei, am reușit să stăm de vorbă în limba germană, singura lui limbă străină-nestrăină...

Niciodată nebunia unui individ nu poate fi transferată total poporului din care vine. Așa încât, cu o dragoste curată și profundă, dedic aceste rânduri prietenilor mei evrei maghiari și germani, care mi-au dăruit atâtea clipe ferecitate. Pentru că ei ar fi simțit ca și mine trecând prin labirintul simbolic din Terezin.

ALINA IORDACHE

STIRI

POPULAȚIA ISRAELULUI

Între septembrie 1991 și septembrie 1992, populația Statului Israel a crescut cu circa 30%. Datele Biroului Central de Statistică israelian arată că, actualmente, trăiesc în Israel circa 5.515.500 de oameni.

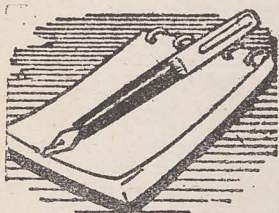
Cresțerea populației rezultă pe jumătate din creșterea naturală (nașteri minus decese) și pe jumătate din plusul net de nou veniți.

Aproape 82% (4,22 milioane) din populația israeliană sunt evrei, vreo 14% sunt musulmani, 2,4% creștini și 1,7% druzi.

În acest interval de timp, s-au întors în Israel circa 9.000 de israelieni care trăiau în străinătate, ceea ce reprezintă cam 50% mai mult decât în anii anteriori. Această creștere nu ar trebui atribuită exclusiv înrăutățirii pe actualele piețe a muncii și comerciale, dar și pentru că ambasadele și consulatele israeliene au realizat mai multe contacte cu compatrioții care trăiesc în străinătate; în timp ce, ani de-a rândul, Israelul i-a tratat pe cetățenii săi din această categorie „yordim” (mai curând disprețuitor, ca dezeratori). Înțelegerea și simțul datoriei față de Israel și-au spus, în cele din urmă, cuvântul.

PREMIUL WOLF

Profesorul Benoit Mandelbrat, în vârstă de 68 de ani, din New York, a obținut premiul Wolf al Israelului pentru fizică, pe 1993, dotat cu suma de 100.000 de dolari.

Mandelbrat, născut în Polonia, lucrează la Centrul I.R.M. de Cercetări „Thomas J. Watson” și predă, totodată, matematica la Universitatea Yale.

DRUZI VIZITEAZĂ „YAD VASHEM”

Pentru prima oară de la amenajarea Memorialului Holocaustului „Yad Vashem” de la Ierusalim, o delegație oficială formată din nouă conducători religioși ai druzilor israelieni a vizitat acest memorial al martirilor. Soldații druzi ai armatei israeliene vizitează cu regularitate acest așezământ, dar o vizită oficială nu avusese loc până acum. „Această vizită a fost prea târzie”, a observat Waid Nasr-al-Din, directorul general al Asociației Unite a Druzilor din Israel.

Vizitatorii druzi s-au arătat foarte impresionați și emoționați când au fost conduși prin memorial și muzeu. După încheierea circuitului, ei au declarat reprezentanților presei: „Acum îi înțelegem mai bine pe evrei; ultimele resturi ale antisemitismului trebuie eradicat din lume, cu rădăcinii cu tot...”

ACORD COMERCIAL CU INDIA

Noul acord comercial încheiat între Israel și Federația Organizațiilor de export indiene deschide israelienilor posibilitatea de a efectua, împreună cu India, proiecte „joint-venture” orientate pentru export. India poate acum să trimită spre finalizare în Israel produse semifabricate și să le vândă apoi în Europa de vest și în S.U.A., deoarece creș-

terea valorică a acestor mărfuri realizate în Israel atinge nivelul de 35%.

De când cele două țări au stabilit, în ianuarie anul trecut, relații diplomatice, exporturile spre India au crescut în primele nouă luni cu 62% — respectiv, 93 milioane de dolari. Importurile din India au reprezentat, în același interval, 18,8 milioane de dolari.

CAȚI EVREI TRĂIESC AZI ÎN MAROC ?

Bătrân evreu din Maroc (desen de E. M. Lilien)

Zece mii. Înainte, trăiau numai în Essaouira, unde existau numeroase sinagogi, cincisprezece mii. „Când eram copil — povestea André Azoulay —, am participat ca figurant la filmul lui Orson Welles. Și toți croitorii evrei din Mogador lucrau la costumele pentru acest film.”

CREȘTEREA EXPORTURILOR DE BIJUTERII

În 1992, exporturile de bijuterii israeliene au crescut cu 24% — respectiv, 404 milioane de dolari. Cei-i drept, a sporit exportul și spre Europa și Orientul Îndepărtat, dar două treimi din exporturi s-au îndreptat spre S.U.A., care sunt astfel cel mai important client al Israelului.

REVEDERE

Acum 500 de ani, mulți evrei au trecut forțat la creștinism pentru a scăpa de torturile Inchiziției. Mulți au fugit, mulți dintre acești marani au revenit la iudaism. În Muzeul Diasporei, din Tel-Aviv, o expoziție prezintă istoricul a trei astfel de familii. O ramură a familiei Curiel, din Curaçao, Maurice Curiel, din Veneția, au comandat unor cercetători din Londra să refacă un arbore genealogic pe ultimii 1.400 de ani. Existau circa 1.000 de urmași.

„ANTISEMITISMUL — PEDEAPSA DUMNEZEASCĂ ?”

Cu referire la epistola prof. dr. Phil. Ernst Ludwig Ehrlich — pe tema „Antisemitismul — pedeapsă dumnezească ?”, apărut în revista „Israelitisches Wochenblatt”, din 8 ian. a.c., Walter Bieri — Hauser declară:

„Articolul sus-mentat mi-a suscitat interesul și m-a îndemnat la reflecție. Ca politician creștin, declar că evreii și Israelul îmi stau la inimă. Fraza de încheiere a lui Ehrlich pune punctul pe î referitor la această temă. Îmi exprim mulțumirea pentru splendorile expunerii făcute de autor, dar, totodată, declar că mi-e rușine pentru ororile săvârșite față de poporul ales al lui Dumnezeu”.

AGRITECH '93 — ÎNTRE 2-6 MAI 1993, LA TEL-AVIV

Agricultura israeliană exportă anual în toată lumea produse în valoare de 9,1 miliarde de șilingi, se arată din surse austriece.

Dintre acestea, circa jumătate o constituie îngrășămintele și substanțele chimice agrare. Echipamentele pentru sisteme de irigații și tehnică agrară ating o valoare de circa 1.400 milioane de șilingi.

De un deosebit interes pentru agricultură și horticultură este ceea ce oferă Israelul, la cel mai înalt nivel, în domeniul sistemelor de irigații și al culturilor de seră.

Programul expoziției include mai multe conferințe de specialitate, care au, de asemenea, ca temă tehnica irigațiilor și serelor și, mai nou, ecologia agrară.

FIRME ISRAELIENE SE IMPLICĂ ÎN KAZAHSTAN

Firme israeliene intenționează să realizeze în Kazahstan zece proiecte industriale. Este vorba de fabrici pentru produse chimice, mase plastice, polietilenă, armături și țevi, ca și de producția de cosmetice. Întreaga valoare a investiției se ridică la 20 milioane de dolari.

ELIE WIESEL SE SOLIDARIZEAZĂ CU SALMAN RUSHDIE

Scritorul Elie Wiesel, laureat al Premiului Nobel pentru pace, și-a exprimat solidaritatea cu scriitorul anglo-indian Salman Rushdie, împotriva căruia conducerea iraniană a pronunțat o condamnare la moarte, din cauza lucrării lui, „Versete satanice”. Ca presedinte al recent createi „Academii universale a culturilor”, căreia îi aparține și Rushdie, Wiesel și-a exprimat

ELIE WIESEL

solidaritatea și sprijinul său pentru acesta. El a confirmat „neclintitul lui atașament față de libertatea spiritului și a creației artistice” și a chemat pe toți apărătorii democrației și drepturilor omului să lupte „peste tot și cu toate mijloacele împotriva dictaturii și fundamentalismului religios, împotriva tuturor formelor de obscurantism și intoleranță”.

1992 — UN AN RECORD PENTRU TURISMUL ISRAELIAN

1992 a fost, pentru turismul străinilor în Israel, un an record. Peste 1,5 milioane de vizitatori au venit în țară. Față de anul 1991, influențat de războiul din Golf, acest număr reprezintă o creștere de 60%. Dar și față de anul record 1987, creșterea este de 9%. Aproape o pătrime din totalul turiștilor au venit din S.U.A., câte 10% din Germania, Anglia și Franța.

JUDAISM ȘI ECOLOGIE

Comitetul Executiv al Consiliului Evreiesc European a hotărât crearea unei noi comisii: „Judaism și Ecologie”, care urmează a fi condusă de unul dintre cei doi vicepreședinți ai acestei organizații, Michael Kohn, expert elvețian în probleme de energie, care va fi asistat în munca sa de britanicul Aubrey Rose.

După cum a declarat M. Kohn revistei „Israelitisches Wochenblatt”, scopul acestei noi comisii constă în a elucida și din punctul de vedere evreiesc importanțele probleme referitoare la mediul ambiant și de a suscita, prin aceasta, interesul evreimii organizate pentru actualele probleme globale ale mediului inconjurător, potrivit motto-ului: „Și ecologia interesează iudaismul”.

COMEMORARE

O expoziție de fotografii privitoare la operațiunea „Kindertransporte” de salvare a copiilor evrei din Germania nazistă a fost organizată sub auspiciile Organizației „Reunion of Kindertransporte”, spre a comemora 55 de ani de la eveniment. Bertha Leverton, unul dintre membrii conducerii organizației, a declarat că scopul expoziției este atât de a determina copiii de pretutindeni să sprijine lupta împotriva urii de rasă, cât și de a dovedi că nici acest aspect al prigoanei evreilor în timpul celui de-al doilea război mondial nu a fost uitat.

Expoziția a fost prezentată după reuniunea anuală a celor peste 500 de refugiați (atunci copii) sosiți în 1938 și 1939 din Austria și Germania nazistă.

DESEN

La Biblioteca Britanică, s-a descoperit un desen medieval, nepublicat până acum, importantă sursă pentru specialiști în istoria evreilor, care înfățișează expulzarea evreilor din Anglia, în 1290.

Desenul a fost identificat de dr. Anne Summers, de la Biblioteca Britanică, în timp ce studia materialul documentar ce urma să fie inclus în cadrul unei expoziții, intitulată „Experiența evreo-engleză, 1006-1990”, organizată în Marea Britanie în 1990, în incinta Centrului Expozițional al Comunității Evreiești din Marea Britanie.

Lira Winston, cercetătoare la acest centru, a declarat că desenul nu se găsește pe lista lucrărilor privind istoria evreilor din Marea Britanie.

Desenul e inclus într-o carte din secolul al XIV-lea, „Analele Rochester”, în care este prezentată domnia lui Eduard I. În 1290, acesta a interzis accesul evreilor în Anglia. Desenul in-

fățișează un sergent de poliție alungând evrei, toți evreii purtând bărbii și doi — un semn distinctiv.

În textul care însoțește desenul, este scris: „În acel timp, evreilor care au trăit în condiții grele, supuși privațiilor de tot felul, în diferite orașe, li s-a poruncit ca, împreună cu soțiile și copiii lor, să părăsească Anglia...”.

Lira Winston a spus că expoziția, care a fost prezentată în întreaga Anglie, a cuprins 50 de panouri și material audio-visual, înfățișând aspecte din viața evreilor în evul mediu, Renaștere, perioada elisabetană, restaurație, imigrația târzie și relevând contribuția evreilor la dezvoltarea vieții sociale, politice, economice și culturale din Marea Britanie.

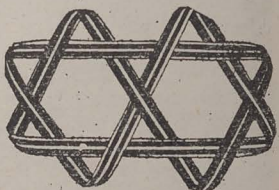
ACORD

Reprezentanți ai Israelului și ai Federației Ruse, reuniți la Ierusalim, au semnat primul acord de cooperare științifică între aceste țări. Acordul prevede colaborarea pe tărâmul cercetării științelor sociale, arheologiei, istoriei și civilizațiilor vechi.

Acordul a fost semnat de profesorul Joshua Jortner, de la Academia de Științe a Israelului, și Iuri Petrosian, de la Institutul de Studii Orientale din St. Petersburg, de pe lângă Academia de Științe a Federației Ruse.

PUBLICAȚIE

Consiliul Cantorial din S.U.A. în colaborare cu Școala de Muzică Evreiască de la „Yeshiva University” au hotărât să trimită, la cerere, în vederea încurajării studiului bogatei moșteniri a muzicii evreiești, inclusiv a celei liturgice, un exemplar gratuit al publicației editate de aceste instituții, „Gazeta muzicii evreiești și liturgice”. Gazeta se înscrie printre cele mai importante realizări ale

Consistoriului Central din S.U.A., organizație care numără peste o sută de membri, funcționari ai comunității evreiești. Ei sunt licențiați și activează pe lângă Școala de Muzică Evreiască „Belz”, aparținând Seminarului Teologic condus de Rabi Isaac Elchanan, important lăcaș de învățământ al cantorilor și muzicienilor evrei.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR NOSTRI

Ținând seama de noile costuri ale materialelor și manoperei necesare apariției REVISTEI CULTURALĂ MOZAIK, vă aducem la cunoștință că revista noastră, începând cu numărul 756 din aprilie 1993, se difuzează cu prețul de lei 40 exemplarul. În consecință, costul abonamentului pe anul 1993 este de lei 840, iar cel pentru semestrul II 1993, de lei 480.

Față de această situație, vă vom expedia în continuare revista până la nivelul sumei ce ați avansat pentru abonament.

Spre a vă putea trimite revista în continuare, prin abonament pe restul lunilor până la finele anului 1993, urmează să achitați diferența de lei 390.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

The Message of the President of Israel, CHAIM HERZOG

His Eminence
Chief Rabbi Dr Moses Rosen
President of the Federation of the
Jewish Communities in Romania

EMINENCE,
It is with emotion and feelings of thankfulness that I received your letter.

If I have become worthy of such wonderful words of praise from the part of a distinguished personality such as you are, I feel that my endeavours during the ten years as the President of Israel have not been in vain.

My opinions in as far as your personality, work and achievements are concerned I have expressed during that special event which we ordained at the President's Palace. I wish only to repeat here that the attachment and the friendship you have shown to me during all these years have been dear to me and have encouraged me greatly.

Once again I thank you and through you I address to the community you lead, the Jewish community in Romania, my very best wishes.

CHAIM HERZOG

The Message of the President of Romania, ION ILIESCU

His Eminence
Dr. MOSES ROSEN
Chief Rabbi of the Mosaic Religion and
President of the Federation of the Jewish Communities

On the occasion of the festivals of Pesah, the day of the national liberation of the Jewish people from Pharaoh's bondage, I convey to Your Eminence and to the whole Jewish population in Romania cordial greetings and I wish you all to have a share in all that is good, beautiful and just; in everything that makes life worth to be lived.

I use this opportunity to assure you that we will also ensure in the future full equality in rights and full religious freedom for all religious confessions and national minorities and we will fight strongly against any provocation to inter-ethnic or inter-confessional hatred.

With these thoughts, we wish you a happy and merry Pesah.

ION ILIESCU

The Message of YITZHAK SHAMIR

His Eminence
Dr. MOSES ROSEN
Chief Rabbi and President of the
Federation of the Jewish Communities

MOST HONOURABLE CHIEF RABBI,
DISTINGUISHED LADY,

I thank you greatly for your warm blessings on the Pesah Feast. Certainly, Your Eminence knows how great is the appreciation I have for you for all the great achievements you have achieved to the benefit of the Jews in Romania and of the whole Jewish people.

I shall never forget the Jews from Romania and the deep impression made on me by Your Eminence's work, attitude and personality.

I beg of you both to receive my warm and deep blessings for the feast of our freedom and I wish you much health, happiness and joy.

I esteem and love you,
with friendship
YITZHAK SHAMIR

A LETTER TO THE PARLIAMENT

To:
Mr Oliviu Gherman, President of the Senate of Romania
Mr Adrian Năstase, President of the Chamber of Deputies

Most Hon. Mr President,

We have been appraised of the "information" presented by Senator Florea Dudău, President of the delegation of the Parliament of Romania to the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, about the visit to Romania of the speakers of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe (Bucharest, 8th-18th March 1993).

In my capacity as Chief Rabbi of the Mosaic Religion and President of the Federation of the Jewish Communities in Romania, I deem it to be my duty to draw your attention to a passage from this information that does not correspond to the reality.

The passage in question has the following content:

"The General Attorney presented the situation of the complaint against the 'Europa' magazine by the representatives of the Jewish minority. Following their complaint an expert commission was set up. Representatives of the Jewish minority were asked to take part in it. The Commission reached the conclusion that the complaint should not be sent before the court. The representatives of the Jewish minority did not contest the decision by the commission".

I am simply amazed by this way of presenting the situation which does not correspond to the reality.

a. The so-called "Expert Commission" is not mentioned in any text of the Code or in the legal procedure that refers to a criminal complaint. The Attorney himself alone decides whether the case is to be sent to the court or not.

b. It is not true that any representative of the Jewish minority was invited to work on such a commission or that any of our representatives accepted such a strange solution.

c. There are no juridical ways to at-

tack the decision by the Attorney, except for art. 275 of the Code for Criminal Procedure, which is addressed to the Attorney that supervises the judicial inquiry. But this is not of the kind to suspend the execution of the resolution. Or, having waited — in an unjustified manner — for a year (27th May 1991-18th May 1992) only to receive a negativ answer to a penal complaint the object of which obliged the Attorney's Office to take notice of it ex officio, we presented again another penal complaint directly to the General Attorney, its object being the same criminal offence. In such conditions, to say that the Attorney's resolution was not attacked (namely that of the Attorney in charge of the department who signs undecipherably that is an improper thing in public relations) it amounts simply to deny in ill faith the clear evidence proven by written proofs.

In addition to the penal complaints, we protested publicly against this unjust resolution. After the publication of the flaming article "The letter of Itzhak Strul" (see "Europa" No. 98/20th-27th Oct. 1992) signed by the same gentleman, Neacsu, we filed a new protest to the General Attorney (see enclosure).

So we consider that the General At-

torney was fully aware of the situation, and as such his statements before the Commission are blatantly inexact.

In our answer to Mr Friederich König we pointed out that we maintain our complaint and that we will proceed further against the infringement of the legal rule done against us.

Nevertheless, we stressed that we enjoy the religious and social freedom and we ask that Romania be not isolated, and that it should enter the Council of Europe and to receive the most favoured nation clause, and as such, the Fascist demagogues such as Vadim and Neacsu could no longer fish in troubled waters.

On this occasion, Most Honourable Mr President, we reiterate our request that the Law Draft against the instigation to inter-ethnic, inter-confessional and inter-racial hatred be urgently presented before the Parliament to be voted.

We live here for over six centuries and we cannot remain without the protection of the law. If the General Attorney asserts that he has no law text, it is the duty of the legislative body to draw such a law so that no one may be able to assert what the General Attorney does.

We carry out this action on behalf of the Mosaic Religion and the Federation of the Jewish Communities in Romania.

Please do accept, Most Honourable Mr President, the assurance of our special respect.

Dr. MOSES ROSEN

Chief Rabbi of the Mosaic Religion
President of the Federation of the
Jewish Communities in Romania

President Iliescu received, on Friday April 10, Chief Rabbi Rosen, who invited him to participate on April 18 (the Holocaust Day) on the service of commemoration of the six million Jews killed during the Second World War. The solemnity will take place in the Choral Temple in Bucharest.

President Iliescu accepted the invitation.

On Monday April 19, the President Iliescu will leave for Washington, where he will take part, together with other heads of States, in the inauguration of the Museum of the Holocaust.

Chief Rabbi Rosen, who is also invited to this historical event, ac-

cepted the offer of the President to be a member of the Romanian delegation which will be led by the President.

During the meeting, the Chief Rabbi raised again the problem of the refusal of the General Attorney to send in court the Director of the antisemitical publication "Europa" for his pogromist fascist agitation.

Rabbi Rosen raised also the problem of the nomination as General Director of the Romanian TV of Mr. Paul Everac, the author of a pamphlet which contains the whole lie and hate propaganda against Jews which is the content of the "Protocols of Sion" and of Hitler's "Mein Kampf".

President Iliescu promised the Chief Rabbi that he will give full attention to these problems.

The meeting was in an atmosphere of cordiality.

VISITS

On Monday, April 5, 1993, His Excellency Avshalom Meghilon, Ambassador of the State of Israel in Bucharest, and Mrs Meghilon, paid a visit to His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen and Mrs Rosen to congratulate them on the feast of Pesah 5753.

The visit took place in a spirit of warm brotherhood.

On April 15, the Ambassador of Poland in Bucharest, His Excellency Bogumil Luft, accompanied by the counsellor of the Embassy, Roman Wyborsky, paid a protocol visit to His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen, President of the Federation of the Jewish Communities in Romania.

An animated discussion was carried out about the Holocaust of the Jews in Poland and the festivities commemorating 50 years since the revolt of the Warsaw Ghetto. His Eminence was invited to take part in the commemoration but due to his departure for the USA (at Washington) for the inauguration of the Museum of the Holocaust, he could not answer favourably this invitation.

Aspects of the present-day life of the Jews in Romania were also discussed.

On Thursday, April 15, His Eminence, Chief Rabbi Dr Moses Rosen received the visit by the Chargé d'Affaires of the United States in Bucharest, Mr Jonathan Rickert.

They discussed in a cordial atmosphere the present-day aspects of the Jewish life in Romania.

MEETING AT THE GOVERNMENT

At the invitation of the Secretary General of the Government, Viorel Hrebenciuc, His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen, President of the Federation of the Jewish Communities in Romania, accompanied by Mr Iulian Sorin, Deputy General Secretary of the Fe-

deration of the Jewish Communities, attended the meeting for the creation of the Council of Nationalities in Romania.

On this occasion, Mr Chief Rabbi delivered a short speech on behalf of the Federation of the Jewish Communities.

כתב-עת

מכתבי ברכה

נשיא רומניה

לכבוד הרב הראשי משה רוזן ועד הקהילות היהודיות ברומניה

הג השתחרות העם היהודי מתחת שעבוד מצרים, אני שורח לכבוד הרב הראשי ולכל האוכלוסיה היהודית ברומניה את מיטב ברכותי ואת איתולי שת-נו לכל הטוב, היפה והישר, לכל מה שעושה את החיים ראויים לחיות בהם.

אנני משתמש גם בהזדמנות זו, כדי להבטיח לכם שנדאג גם בעתיד לשוויון מלא בזכויות לכל הפולחנות וה-מיעוטים הלאומיים, ובאותו זמן גם להתנגד בתקיפות לכל הסתה לשנאה בין-אתניים ודתות.

ברעיונות אלה, אני מאחל לכם חג פסח באושר ושמחה.

יון איליאסקו
נשיא רומניה

נשיא מדינת ישראל

בהתרגשות ובהקרת תודה מיוחדת קיבלתי את מכתבך, אם זכיתי לדבריי שבה צפלאים מאישיות דגולה כמוך - הרי שאני חש כי עמלי במשך עשר שנות כהונתי לא היה לשונו.

את דברי על אישיותך, על פעולתך והישגך אמרתי באי-דוע המיוחד שרכזנו לכבודך בבית הנשיא, אך רק אשוב ואומר שהקשר והידידות שגילית כלפי במהלך שנים אלה היו יקרים לי ועודדוני עד מאוד.

אני שוב מודה לך - ובאמצעותך מאחל לצאן מרעיתך, קהילת יהודי רומניה, את מיטב ברכותי.

חיים הרצוג

ת"כ יצחק שמיר

לכבוד הרב ד"ר משה רוזן הרב הראשי ויו"ר ועד הקהילות של יהודי רומניה בוקרשט

לכבוד הרב הראשי ורעייתו הכבודה, אני מודה לכם מאוד על הברכות הלבביות לחג הפסח. כבוד הרב יודע את ההערכה הרבה שאני רותש לו על כל המעשים הגדולים שעשה ליהודי רומניה ולעם ישראל כולו. לעולם לא אשכח את ביקורי ברומניה ואת התרשמותי העמוקה ממפעלי, מעמדתו ואישיותו.

קבלו נא ברכותי החמות והעמוקות לחג חרותנו ותזכו להרבה בריאות, אושר ושמחה.

מכבדכם ואוהבכם
בידידות
יצחק שמיר

נשיא אצל ממשלת רומניה

להזמנתה של ממשלת רומניה, כבוד הרב הראשי שלנו, ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, יו"ר ועד הקהילות היהודיות ברומניה, בליווי מר יוליאן סורין, סגן מזכ"ל הפדרציה, השתתף בישיבה שבה נוסד הוועד של המיעוטים הלאומיים ברומניה.

בהזדמנות זו, כבוד הרב הראשי נשא נאום בו הדגיש את חשיבות הוועד הזה ואת מטרותיו המיידיות מבחינת האוכלוסיה היהודית.

של היהדות הדתית ברומניה

ב"ה ניסן תשנ"ג מס' 756 דו-שבועון

הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן

מזמן חרותנו לזמן מתן תורתנו

למנות בחרה, ביראת שמים, בחקוקה שכל יום המועד מתעשר, היתה מוזהב, העץ יותר עמוס מכובד הפרח, הפרח הפרי יותר מבושל. כל יום מסמן נעונו חדש בקרב להוציא מהארץ את המ-זון למען האנשים. הזרעים ברמעה מבהירים יום יום את פניהם ומתקבלים בהדרגה כמנות את ה-מים, ליום שאחלו לו שבו ברנה וקצורו (החלים קבו).

הכתרת העבודה שהחלה בימים שהנצינו רק נראו בארץ, קורה, אם כן, כשהשרשים נתקעים עמוק באדמה, כשהכוכבים מעידים שהעבודה לא נעשתה לשווא.

הזמן בין פסח לשבועות מוכיח, אם כן, הן את הדרך של שחרור החירות והן את דרכו של הופכי החריץ.

נכ אלו נכ אלו (יחד הם) מונים את הימים שמפרידים את ראשית השתדלותם מהיום שבו זר הנעונו יקשט את ראשיתו.

ובכן נלמד למנות (לפסח). בל נחשוב שזהו פדרכוס. לדאבוננו, האדם מעליח לעצת מכוונת החשבונית הכי מסובכים, אבל את החשבון הכי פשוט לא יודעים לעשות.

למנות ומינו כן הורע (החלים צ). מעתה משרר היהדות, דוד, בעל התהלים, בבטא בזה את תמי-צית הבטחה המופרית של האדם. בדרוכו מהעשר עד הקבר, יכולה לשמש לו תורת חיים תורת החש-בון הפשוטה.

ספירה. שכל יום יהיה רגנה שנחלה עליה בסו-לם השלימות האנושית. לעולם לא נתן לעצמי השו-בחה להשתרע על פני התחומות ההררניות שעב-רנו בדרך הזאת ואל נפנה את מכתבנו מהמקשה שאליה מופנה הסולם הזה. נמנה בכבוד ראש, בי-ראת ימים, בדגש האחריות כלפינו וכלפי רענו בל מעלה.

לכל אחד יש פסח ולפניו שבועות, הר שבפס-נותיו נמצא אירואל נעלה, יום שבו עבודתו תשא פרי. נלמד אם כן למנות ספירה ונעשה מתינו חיים המנויים, בדרכים מושלמים.

הקהילות שומרות על המסורת

ויתר המזונות כשר לפסח וגם אוכל יחס קבלו בביתם שהמסעדה הכשרה שלנו הכירה.

באורדיא, ביאסי, בקונסטנצה, בבוקר, בקימפולצג, בסימישוארה ובברבה ערים בהחבי המדינה, גם כן דאגו הקהילות לארגן סדר של פסח כראוי ולשלוח למשפחות הזקוקות לעזרה, את המזונות הנחוצות להן לכל ימי הפסח. ובכן, בתום ימי החג, מודה לל-להגיד לא רק "חסל סידור פסח כהלכתו", אלא גם להודות למי שזן ומפרנס אותנו, שנתן לנו היכולת לעזור לכל יהודי רומ-ניה שיחובנו את חג הפסח כדת ואל לשכות את אחינו מהארגון הנפלא הזה "הידווינט", שעוזר לנו לעשות את חובותנו בשמחה-עזרה הסוציאלית, שברפוש בימינו אנו קבלה חשיבות עוד יותר גדולה.

ונתן שבת והודיה להקב"ה שה-חיינו וקיימנו והגיינו לדמך הזה ונסיים בברכה המסורת : "לשנה הבאה בירושלים".

ישראל